

Borislav Pekić

Kako zabavljati gospodina Martina

Grotzka s pevanjem i igranjem

Beogradska kašanja

“Upoznao sam NEIZVESNOST, stanje nepoznato Greima... Tu gotovo strašnu raznolikost života zahvaljujem instituciji koje u drugim državama nema, a i gde postoji, deluje nesavršeno i potajno. To je LUTRIJA...”

(VAVILONSKA LUTRIJA - Jorge Luis Borges)

PRETHODNE PRIMEĐBE U KOJIMA PISAC SKREĆE PAŽNJU NA NEKE OSOBINE OVE IGRE KOJE BI POŽELJNO BILO IMATI U VIDU PRILIKOM EVENTUALNOG IZVOĐENJA:

1. Drama se odvija na dva “sezenska” plana - REALNOM, u salonu rezidencije Martin, i IMAGINARNOM, svuda tamo gde nas odvode emisije gramofonskih ploča što ih u zabavljanju gospodina Martina puštaju dvoje Zabavljača.

2. Autor je početka imao nameru da napiše tzv. OTVORENU DRAMU, u kojoj bi se, slično igri s kockicama za građenje, njeni pojedini segmenti - naravno, samo oni iz imaginarnog plana, sa ploča - mogli prema nazorima reditelja zamenjivati po volji čak i dokumentarnim snimcima, da zajedno sa stalnim segmentima ostvaruju uvek neki drugi smisao. Međutim, u ovoj drami to nije učinjeno jer njeni ograničeni tematski okviri nisu to dozvoljavali.

3. Na “imaginarnom planu” (gramofonskim snimcima) birane su tipične životne situacije, zapravo one koje se TRKVIIM od većine smatraju, pa je prirodno što se ovdje autor koristio banalnim zapletima i raspletima kao i najbanalnijim dijalozima da bi ih ilustrovao. Ovakvo “zamišljanje” života

nesumnjivo dugujemo jeftinoj štampi, rđavoj književnosti, komercijaliziranom filmu, ali i našoj naklonosti prema banalnim rešenjima.

4. Zbog toga mnoge scene ne treba shvatiti realnim u strogom značenju reči, jer su one realne samo ukoliko je većina ljudi prisiljena ili naučena da ih smatra realnim. Takve scene su na primer "NA TERASI LETNIKOVA GOSPODINA ALBERTA" ili "SILOVANJE SOFIJE POD STEPENIŠTEM" itd. S druge strane, sa koliko groteskna scena "SASLUŠANJE SLIKARA ALBERTA" nije, na žalost, daleko od realnosti. Stvar reditelja je da ovu distinkciju učini.

5. U takvoj situaciji, razume se, neophodan je IRONIČAN stav prema svemu što se odvija kao imaginaran život (život s ploča), i on se manifestuje u prvom redu u komentarima Zabavljača.

6. Lakoća u interpretaciji, na granici izmotavanja, igra dakle, naglo i odsječno se smenjuje sa intervalima ZBILJE, s tim da, ukoliko drama odmiče, u početku dominantne elemente igre sve više zamjenjuju elementi zbilje, sve više - kažem - ali nikada sasvim.

7. Čzlu igru, dakle, treba shvatiti kao ZABAVU, pa čak i kada nam se čini da se i Zabavljači i gospodin Martin u nju uživljavaju više nego što nam izgleda normalno i prirodno. Međutim, od trenutka u kome gospodin Martin počinje zagriženo da brani svoju novu, zamišljenu i izmišljenu egzistenciju (SLAVNOG SLIKARA ALBERTA) i to u uslovima zamišljene i izmišljene revolucije, u ovu razbibrigu se uvlači neki preteći, ozbiljni, u svakom slučaju disparatni ton koji će kulminirati u dvostrukom ubistvu. Ali ni tada atmosferu finala ne bi trebalo opteretiti suvišnom ozbiljnošću.

8. Realnih ličnosti pod kojima se podrazumevaju lica iz salona rezidencije Martina ima četiri. Imaginarnih, lica, odnosno glasova sa ploča, ima znatno više pa je moguće da prvi igraju i druge, čime bi drama dobila još jedan smisao.

9. Poželjno je određene dijaloge davati u njima odgovarajućem žargonu. Recimo: scenu "JURIŠA" u vojničkom, scenu "SILOVANJE SOFIJE POD STEPENIŠTEM" u uličarskom itd.

10. Na 1. stranici teksta DATUM ZABAVLJANJA mogao bi biti zamjenjen DATUMOM IZVOĐENJA DRAME.

AUTOR (ZVONO)

GDŃ MARTIN (KORACI) Evo me!... Silazim! Silazim! (U građanski bogato namešten hol silazi starija, za izlazak odevena žena i otvara spoljna vrata. Na njima dvje mlade osobe.)

ZABAVLJAČ: Gospođa Martin?

GDŃ MARTIN: Da.

ZABAVLJAČ: Mi smo ZABAVLJAČI.

GDŃ MARTIN: (Zbunjena) Oprostite?

ZABAVLJAČ: Zabavljači, družbenici, prijatelji na sat... U ovim koferima su naši rekviziti... Ja sam Maks. Ovo je moja asistentkinja - Gospođica Maksi...

ZABAVLJAČICA: Družbenica, gospodo!.. (Čita) „Za dvadeset peti, u sedamnaest časova, Rezidenciji Martin potrebno društvo jedne do dvje ugodne, zanimljive, veštinama vešte, ili u nekom drugom smislu izuzetne osobe...

GDŃ MARTIN: Oh, pa naravno. Sasvim sam zaboravila! Bože!... Samo izvolite, raskomotite se... Odmah ću vam dovesti Jeremiju...

ZABAVLJAČ: Momental, gospodo, najpre jedna mala anketa. Ništa osobito. Tek opšta obavještenja. Radi sinhronizacije zabave sa sklonostima klijenta...

ZABAVLJAČICA: Da se ne bi dogodilo kao sa pukovnicom Dirnbah kojoj smo predložili „NATEZANJE UŽETA“...

GDŃ MARTIN: Oh! Ona mornarska igra. O RUK! Ne vidim u čemu je stvar?

ZABAVLJAČICA: U tome, gospodo, što se Dirnbah proletoš OBESIO... Ime, molim? Misli se na osobu koju treba animirati?

GDŃA MARTIN: Jeremija... Jeremija Martin, junior.

ZABAVLJAČICA: Urinira li podase, ili uopšte, pokazuje li znake živčanog preosetljivosti?

GDŃA MARTIN: Kako?! Āli ne? Otkuda? Sačuvaj Bože... tako rano!...

ZABAVLJAČ: Rano? Pa koliko Jeremija ima godina kad je za uriniranje u postelji njemu još prerano?

GDŃA MARTIN: Sedamdeset, zapravo sedamdesetjednina... u maju.

ZABAVLJAČICA: Dodavola! Opet sam se zabunila, upitnike pomešala... Zanimanje?

GDŃA MARTIN: Rentijer.

ZABAVLJAČ: Nešto поближе, ako je moguće?

GDŃA MARTIN: Pa, kako da kažem... Kuponi, gospodinž, OBVEZNICE I MARKAZICE!

ZABAVLJAČ: Politička orijentacija, pretpostavljam, uvijek za dlaku UDESNO od vlade?

GDŃA MARTIN: Pa, ne znam... Otkada su počele sve te revolucije, prestao je da se interesuje... Ne čita novine, ne sluša radio... Ukratko: NIJE U TOKU.

ZABAVLJAČICA: Ubelježeno. Potajne sklonosti, nastranosti i slično?

GDŃA MARTIN: (strogo) Kako to da razumem, gospođice?

ZABAVLJAČICA: Lepo, gospođo! Najoskava li se krišom? Da nije pedofil? I uopšte, ima li neku ambiciju koja ga potajno grize... RAK-RANU ŽIVOTŃA?

GDŃA MARTIN: Pa, on je tako zdrav i uspješan. Zbilja ne znam... Mislim da je u mladosti želio da bude slikar...

ZABAVLJAČICA: Vrlo dobro. Ā sad još kratak curriculum vitae?

GDŃA MARTIN: Oh, Jeremija je rođen kao JEDNO OD DECE...

ZABAVLJAČ: Maksi, pišite: DVANESTO.

GDŃA MARTIN: Āma, otkuda vi to znate, gospodinž?

ZABAVLJAČ: Iskustvo, gospođo, iskustvo. JEDNO OD uvijek znači DVANAJESTO. Dodajte, I SUVIŠNO... Majka je prebacivala oca da mu, pijanom, u odsudnom času refleksi otkazuju, a otac je, po svoj prilici, govorio: Ti si takva kučka da bi djeću rađala čak i ako bi ti se umjesto muškog po stomaku rotkvino sjeme sjjalo... Dalje?

GDŃA MARTIN: Svjetlost dana ugledao je u skromnoj, radinoj, poštenoj...

ZABAVLJAČ: Bednik, dakle. Gospođice, zapišite da su roditelji uvaženog klijenta bili GOLŃI. Socijalno poreklo, genzaloški uzeto, mizerno. Djetinjstvo u dinamičnim uslovima izgladnelosti i bunta. U štrajkovima, gospodin je otac redovno dobijao batinę...

ZABAVLJAČICA: Batinę su dobijala i djeća od majke. U međuvremenu, majka je bila tabana od oca...

ZABAVLJAČ: Otac je, takođe, tukao djeću. Ń onako nasviran i bespomoćan katkad i od majke bivao prebijen...

ZABAVLJAČICA: Djeća su se, razume se, međusobno premlaćivala... i povremeno ruku na roditelje dizala...

ZABAVLJAČ: Ukratko, solidarnost, mrja gospođo, nije u toj familiji cvjetala kao što cvjeta u čitankama za večernje radničke školę!

GDŃA MARTIN: Pa ipak, moj muž nije propao! U svjet se otisnuo vođen strasnom željom da uspe!

ZABAVLJAČ: Ń na čemu je varao, gospođo?

GDŃA MARTIN: Ńli, gospodine, kakav je to način?

ZABAVLJAČ: Samo bez uzrujavanja, Madamę!... Prvu paru je našao na ulici, u to još i da povgrujem, novčanica je kao i obično ležala kraj slivnika, on je poklopio kao i obično pocjepanim đonom. Dobro. Međutim, kako je do ostalih došao? Ńa nije valjda ego život kraj slivnika prestajao?

GDŃA MARTIN: Radio je, gospodine, krvavo je taj radio!

ZABAVLJAČ: Vjerovatno prao sudove za krijumčare u kinęskoj četvrti Friska? Gorosęcio za zemljoposjednike na Jukonu?

ZABAVLJAČICA: Kilavio se sa aristokratskim koferima na Viktorija stanici i pumpao benzin pljbojima na Rivijeri?

ZABAVLJAČ: Jeremija Martin, sendvičmen za švajcarske trgovce!

ZABAVLJAČICA: Jeremija Martin, trgovački putnik za nemačke fabrikante!

GDŃ MARTIN: Stvarno. I trgovački putnik je bio... Ali ubrzo je avanzovao za šefa prodaje, direktora... i najposle ortaka...

ZABAVLJAČ: E, u to sumnjam, Madame, biće da je najpre oženio ćerku vlasnika. A ta ćerka se jamačno bila VI. Maksi, draga, dopišite da je gospodin tast umro od infarkta kao posledica zakasnelog saznanja da je u vlastitom preduzeću postao sedma rupa na svirali. U malignijim slučajevima, posle historičnog ispada na sednici Upravnog odbora, tast se pomoću falsifikovane dijagnoze upućuje u ludnicu. U benignijim se povlači u ruinirani letnjikovac, tamo negde u brdima. Infarkt mu dođe kao srednje rešenje... Ubistvo, takođe...

GDŃ MARTIN: Vi sve znate, kao da ste POLICAJCI A NE ZABAVLJAČI.

ZABAVLJAČ: Pa, sve su vam biografije, moja gospođo, iste... kao na indigu da su hvatanje. Imamo mi sve te živote ovdje u koferima...

GDŃ MARTIN: (zabrzeknuto) u koferima?

ZABAVLJAČ: Jeste, gospođo, u koferima... na pločama. Poslušajte primera radi: KRATAK I BLAŽENI ŽIVOT RAČUNOVOĐE MARIJUSA... (pušta gramofon ili magnetofon)

GDŃ MARTIN: Ali ništa se ne čuje!

ZABAVLJAČ: Strpljenja gospođo Martin, ta još se nije ni rodio... (KMEČANJE NOVOROĐENČETA) Najzad!... (ŠUM SISAŃJA) Čujete li kako se naš g. Marijus hrani i raste?... (NEARTIKULISANO TERANJE) I već drži svoj prvi govor!... (DEČJI SMET) U životu uživa dok može jer ubrzo... (HISTERIČNI PLAČ) mnogim strastima g. Marijusa neće biti udovoljeno... (UZDASI, BUNCANJE) Prvi snovi, da ne kažemo odmah - i košmari g. Marijusa!... (UDARCI ŠIBE I JAUCI) Jamačno je profesoru računa podmetnuo čiodu... (ŠUM OVI POVRATANJA) Proslava maturi!... (KRCKANJE POSTELJE I LJUBAVNI UZDASI) Kod Madame Frosing, u

kupleraju, nije se naš Marijus baš naročito iskazao... (DANITANJE UZ TRUPKANJE NOGU) Egzercirište! On opet dahće kao pas, samo nažalost ovaj put sa rancem na leđima... (EKSPLOZIJE, PUCNJAVŃA) Svaka čast! G. Marijus se odazvao pozivu otadžbine... (KRICI)

GDŃA MARTIN: Oh, Bože, pa g. Marijusa su pogodili!

ZABAVLJAČ: Bez brige, Madam. To je živčani napad. Sklon sam da verujem - fingiran. U svakom slučaju, ostatak rata je proveo po sanatorijumima... (KRČANJE CREVA) Posle rata, prirodno, on je bez posla i gladan... (ŠUM RAČUNSKIH MAŠINA) Zatim postaje računovođa i... (PODRIGIVANJE)... sit je! (DEČJI PLAČ) Ne, to nije on, to mu je ćerkeca... (JAUČI LJUBAVNI) Ńa ovo, gospodo, šta je ovo?

GDŃA MARTIN: Oh, jamačno neko kuka...

ZABAVLJAČ: Varate se. On i njegova žena se vole... (JAUČI) Ńa ovo?

GDŃA MARTIN: Oh, oni se još uvek vole...

ZABAVLJAČ: Opet se varate. Godinu dana kasnije g. Marijus umire od raka na jetri... (ROPŃ) To što čujete, i što niste u stanju da razlikujete od šumova rađanja, a još manje od glasova koje emituje ljubav, to je ropac, poštovana gospodo... (ISTI ŠUM)... Ropac! GDŃA MARTIN: Jadni g. Marijus!

ZABAVLJAČ: Kakav Marijus! To mesec dana posle ukopa njegov najbolji prijatelj obljubljuje uvevljenu udovicu!

GDŃA MARTIN: Dosta, gospodine, za ime sveta!

ZABAVLJAČ: Kako hoćete, mi sa g. Martinom možemo voditi i englesku konverzaciju...

ZABAVLJAČICA: Uz engleski čaj...

ZABAVLJAČ: U engleskom salonu...

ZABAVLJAČICA: Sa English valezrom... Moćno.

GDŃA MARTIN: Ne znam... Moj Jeremija kaže da u civilizovanom svetu drukčija konverzacija i nije moguća... On kaže da se sve ostalo pretvara u rat, u najmanju ruku ograničeni geno. eid... Ńli najbolje je da se sa njim dogovorite, a i meni je vreme da krenem... Jeremija! Jeremija... Došli su ti

ZABAVLJAČI, dragi!... Oh, ja sam već u grdnom zakašnjenju... Biste li ga sami potražili... Mora da je tu negde?

ZABAVLJAČ: Dabome. Madame! Moj naklon, Madame! Dobru zabavu, Madame!

GDJA MARTIN: I doviđenja u osam! (Ona odlazi)

ZABAVLJAČ: (Doziva) Gospodin Martin! (Oboje polaze na razne strane, pa se čuju samo njihovi glasovi.)

ZABAVLJAČICA: (doziva) Gospodin Martin! U spavaonici ga nema!

ZABAVLJAČ: Nema ga ni u biblioteci!... Hej, gospodin!

ZABAVLJAČICA: Da nije na tavanu! Matoreci vole po budzacima da cunjaju, starudije da preturaju...

ZABAVLJAČ: Onda, idi ti na tavan, a ja ću u podrum...

OBOJE: (udaljuju se) Gospodin Martin! Gospodin Martin!

(U hol oprezno ulazi čovek pošto najpre ugasi svetlo). čuje se SNIMAK ROVA NEPOSREDNO PRED PEŠADIJSKI ATAK. TOPOVSKA KANONADA; MITRALJESKI RAFALI; ODLOMCI RAZGOVORA I KOMANDI.

NAREĐNIK. BAJONET NA PUŠKU; (NAREĐBA SE PRENOSI KAO ODJEK)

VOJNIK 1. ZDRAVO MARIJO MILOSTI PUNA...

VOJNIK 2. PRVI VOD SPREMAN ZA ATAK!

VOJNIK 1. ZDRAVO MARIJO MILOSTI PUNA...

VOJNIK 3. DRUGI VOD SPREMAN ZA

VOJNIK 4. LUDVIK NIJE SPREMAN, NAREĐNIČE!

NAREĐNIK. PA ŠTA RAĐI, BOGA MU!

VOJNIK 4. SERE GOŠODINE! (EKSPLOZIJA, KRIK, MOLITVA)

NAREĐNIK. KOGA JE OVOG PUTA?

VOJNIK 4. LUDVIGA, NAREĐNIČE... DOHVATILO GA PO TRBUHU!

VOJNIK 3. JADNIKI!... BAR DA SE ČESTITO ISR'O!

VOJNIK 1. ZDRAVO MARIJO MILOSTI PUNA...

NAREĐNIK. TRUBAČ JURIŠ! NA GRUĐOBRAN ISKORAČI!

VOJNICI. (URLAJU) JURIIŠ! (KRICI, DETONACIJE, RAFALI ZATIM SE SVETLOST U HOLU NAGLA PALI. ZABAVLJAČ ISKLJUČUJE APARATURU.)

ZABAVLJAČ: Dakle, znamo da ste bili ovde, gospodine Martine i da ste pustili jednu od naših ploča!... U ovom koferu, gospodine, čuvamo mi sve ratove, istorijske scene, političke pokrete, revolucije i kontrarevolucije, reformacije i kontrareformacije, afera, skandale, provala, sisteme, redove i nereda...

ZABAVLJAČ: (izvikuje, puštajući aparaturu; čuje se vojna muzika)

Krilatice: - Bog i sv. Đorđe! Proleteri svih zemalja ujedinite se! Ne dajemo na veresiju! Za kralja i otadžbinu! Non pasarant! Za muškarce i za dame! Bansaj! O fenjere aristokrate Bog s nama! Ne naginji se kroz prozor dok je voz u pokretu! Volite se ljudi! Oko za oko! Živela anarhija, živelo ja!...

ZABAVLJAČ: Zbirke KRUPNIH REČI... Vojnici! S vrhova ovih piramida... i tako dalje... Proklamacije, rezolucije, manifeste, proteste, proglašenja, oglase, poslovice, povelje, maksime, govore, debate, besede, odbrane... REČI! REČI? REČI!

ZABAVLJAČICA: Naša firma poseduje sve tipove orgija, parlamentarnih debata, uličnih nereda, prvih bračnih noći, koncekata, policijskih saslušanja, sportskih natjecanja, metrogužvi, kuglaških razgovora, karnevala, sudskih sesija. mitinga, štrajkova...

ZABAVLJAČ: Demonstracija, manifestacija, ceremonija, procesija, parada, šarada, štrajkova, pučeva, hirurških i...

ZABAVLJAČICA: ... vojnih intervencija, pogubljenja, pogroma, procesa, pogreba, porodičnih sedeljki, porođaja, poraza...

ZABAVLJAČ: (ZVUCI MOTORA I MAŠINA) Sve vrste zvukova u svim poznatim kombinacijama - u jednu reč - šumove civilizacije...

ZABAVLJAČICA: (urlikne) I zovove divljine... takođe!

ZABAVLJAČ: (TUTANJ ZEMBJOTREŠA) Elementarne katastrofe!

ZABAVLJAČICA: (KRICI PRI SNOVIDENJU) Snove, utvare, more i košmare!

ZABAVLJAČ: Dirljive i gnusne prizore svakidašnjice!

ZABAVLJAČ: Događaje od kojih je svetu zastajao dah!

ZABAVLJAČ: Naravno, mi ne zahtevamo da nam se pridružite... Najzad, to će zavisiti od naše sposobnosti da vas animiramo... ali računamo sa činjenicom da sopstvenim životom niko nije zadovoljan... Niko pa ni vi, gospodine! E pa, zabava je u tome da ISPROBATE I ONE POTENCIJALNE SUDBINE KOJE NISTE DOŽIVELI... Vama na dispoziciji imamo ploče na kojima su snimljene sve tipske scene života... svaka u tri verzije. Sve što je bitno u našim je koferima i vašem cenjenom izboru dostupno!... Pratite li me?

ZABAVLJAČICA: Ja ne verujem...

ZABAVLJAČ: No vi ne znate šta je na ploči koju birate! To vam je LUTRIJA, gospodine... kao i život, uostalom. A da bi igra bila što prirodnija, kao suigrači, mi ćemo vam pomagati ili vas omrtati... kao i u životu, uostalom! Pratite li me, gospodine Martine?

ZABAVLJAČICA: Maks, ja zbilja ne verujem...

ZABAVLJAČ: (besno) Ma u šta, u šta ne veruješ?!

ZABAVLJAČICA: Da te on sluša, da taj uopšte postoji...

ZABAVLJAČ: Čujete li je? Ona tvrdi da ste izmišljeni...

ZABAVLJAČICA: Izmišljen NAMNA za zabavu. Gospođa Martin je prosto filantropkinja i znajući da nam kilavo ide...

ZABAVLJAČ: Glupost! A ko je ploču pustio?

ZABAVLJAČICA: Ne budi lud, Maks. Mehanizam gramofona se sam otkočio i na disk je pala prva ploča...

ZABAVLJAČ: Pa nek je i tako, nek je! Mi smo najmljzeni kao zabavljači i zabavljaćemo savjesno bez obzira zabavljamo li koga... (urla) I da znate, gospodine, svejedno nam je pratite li našu zabavu! Program nam nećete

pokvariti! Jębz nam se za vas! Bilo vas - ne bilo, mi smo plaćeni da animiramo! Bar ćemo se malo i za svoju dušu zabavljati! Napred, gospođice, hrabro! Miš beli sreću deli! Miš beli sreću deli!... (ona bira karton) Dobro, da vidimo kakav ste život izvukli... (čita) "Budući da vas otac nije željo, vaša se, oh... nevenčana majka obratila izvjesnoj gospođi Držksler, oh... babiei koja je izvršila kirgtažu, oh... zavlačęći, oh... po svęzmu sudęći nęsterilizovanu iglu, oh...!" Žao mi je, gospođice, stvarno mi je žao... Pokušajte još jednom... mada, kako god okrenuli, prema pravilima igre - KOPILJE morate ostati.

ZABAVLJALICA: Ta pravila su glupa!

ZABAVLJALIC: Pravila ne mogu biti glupa, gospođice, ona su možda nesnosna, svirępa, nedostojna... zbog njih se može očajavati, ali se ona ne mogu menjati. Moramo se nečęmu povinovati ako želimo da se ova zabava nekako odvija!... A vama ko je kriv što ste malęrozni? Među tol'kim sudbinama svakako je i ona u kojoj bi vas iz majčine utrobe izvadio profesor Klaudijus, Predsednik Medicinske akademije i suvlasnik privatnog porodilišta - personalno! Bili bi predani dojilji, dadilji, guvernantama, družbenicama i privatnim instruktorima, i mada bi se majčina nebriga nepovoljno odrazila na vaš karakter, bar bi ostali živi... neurotični ali živi. Ovako... pa i ovako, molim, šta hoćete... u ponovljenom pokušaju ste preživeli... (čita) „Odbijajući da prizna oćinstvo vaš tata išćezava...“ Dabome, po svoj se prilici na široko more navaža dopuštajući nadu da će svoje zlodęlo ispraviti... jednom kad se iz Australije vrati u belom odęlu i kao... pa rećimo prebogati odgajivać ovaca. "Vaša majka je" - dabome - "pralja, od pare u praonicama astmu je navukla, a povrh svega se" - dabome - "i opija"! Ne smete se sekirati, gospođice, sve su majke u takvim slučajevima pralje, služavke, tek eventualno švelje! "Premda vas ona kao plod čreva svojih na svoj način voli, intimno vam prebacuje da ste joj ećo život đavolu dali, pa vas..." Da, nažalost, ovdę piše da vas ona kinji i da vi sa svojom malęnom dušom...

ZABAVLJALICA: Do besa s dušom? Šta je SA MNOM?!

ZABAVLJALIC: (čita) "Međutim, majka sve manje pere, a sve više sebi u krevęt dovlaći nekakve ljude. Katkad je u vašem podrumu saobraćaj kao u metrou. Vas zatvaraju u ostavu za ugalj. Tamo je mrkli mrak. Vi pville, vi

se derete. Š onę strane vrata čuje se kikut i škripanje fęder-madraca... Ali kad umorni od plača najzad zaspite - vi sanjate, i vama je lepo".

ZABAVLJAIĆA: Šta sanjam, Maks?

ZABAVLJAIĆ: To ne piše...

ZABAVLJAIĆA: Naravno... da je nešto ružno, da me treba zajebati i unesrećiti, pisalo bil... Teraj ispočetka, Maks!

ZABAVLJAIĆ: Molim... Da vidimo: (čita) „Sve" - kaže - "kao u drugoj varijanti samo vam majka nema astmu nego škrofulę." Dakle, vi baš nemate sreće...

ZABAVLJAIĆA: Ne verujem! (čita) "Jedne noći najbrutalniji od tih momaka ostaje kod nas zauvek." - Bitanga! - „To će odsada biti moj OČUH: Od drugih sam uspevala da iskamčim po koju paru da bih spavala na stepeništu, od očuha samo šamarę dobijam... a na stepenište ionako moram... Ali tamo mi i nije tako rđavo, samo zimi da je toplije. Na sreću, u podrumu žive debele umiljate mačke koje mi spavaju u krilu i greju mekim krznom"...

ZABAVLJAIĆ: Čujte, pa vi kanda postajete i srećni?

ZABAVLJAIĆA: (žarko) "Sanjam prekrasne snove kako"...

ZABAVLJAIĆ: Hej, g. Martine, šta velite da joj malo zavučemo!?

ZABAVLJAIĆA: Slušaj, Maks, nisam znala da si takva svinja!

ZABAVLJAIĆ: Gospodice, ne činim ja to što vas mrzim već da bi našem uvaženom klijentu demonstrirao prava koja uživaju suigrači. Izvolite, dakle, izvući kartončę sa otęzavajućom okolnošću... Možda ćemo izazvati neku pneumonijicu, rhinokokus čak... Najzad, po sredi su mačke...

ZABAVLJAIĆA: (čita) "Poslana sam časnim sestrama u sirotište" - A vama: šipak!...

ZABAVLJAIĆ: Čitajte samo...

ZABAVLJAIĆA: (oneraspoloženo) "Nijednom za pet godina neće biti posrećena, nijedno pismo neće dobiti. U početku će biti prkosna i tvrdoglava, a zatim blagodarći brojnim kaznama... liezmrna i pritvorna..."

Obdan ću učiti da se molim, da šijem i vezem, a obnoć kad sestra nastojnica pogasi svjetla... zavlaiću se pod jorgan jedne poročne pitomice..."

ZABAVLJAČ: Č, lepo bogami. Ko bi se tome nadao, gospođice! Ja idiot mislio na upalu pluća! Čujte samo dalje g. Martinz!... (interpretira) Šedamnajst joj je godina kad je vraćaju kući! Lepa je i netaknuta! Vi znate onaj tip drolje sa licem madone?... Majka joj je nepokretna - artritis. (tiho) Dovraga, ovo mora da je omaška, Maksi, ta ona je još malopre bolovala od škrofula?! (glasno) Izgleda da je zovu o očuhurmpaliji da se stara!

ZABAVLJAČICA: - (usplahireno) Dalje,

ZABAVLJAČ: Za dalje ste upućeni na jedan živ primer... UKLJUČUJE APARATURU. GREBANJE GRAMOFONSKJE IGLE. VAPAJI MAJKE DOPIRU IZ DALJINE. BLIŽE: ŠAPAT PRESTRANJENE DEVOJKE I PRIPITOG OČUHA. ČUJU SE I MAČKE, NARAVNO.

MAJKA: SOFIJA!... SOFIJA!!! SOFIJA!!!

OČUH: TIHO!... NE ODRAZIVAJ SE MALA!

DEVOJKA: PUSTI ME! ŠTA HOĆEŠ?... TA, NE DRPAJ SE, ŽIVOTINJO!

OČUH: (KRŠENJE) SAMO MIRNO, MALA, SAMO MIRNO...

DEVOJKA: TI SI LUD, MAJKE MI!

MAJKA: SOFIJA!!!

DEVOJKA: VRIŠTAĆU!

OČUH: (KRŠENJE) VRIŠTI, MAČKO, SAMO NE MRDAJ

DEVOJKA: ČUĆE NAS MAJKA, MAJKA ĆE NAS...,

OČUH: ZAR MISLIŠ DA ĆE ZBOG TOGA PROHODATI?

DEVOJKA: DUBRE!

OČUH: (POMAMNO) KAO DA JA NEZNAM KAKVE SVINJARIJE... PO TIM SIROTIŠTIMA... (KRŠENJE)

DEVOJKA: PUSTI ME!... TA PUŠTAJ!... MOLIM... MOLIM (JEČANJE)

ZABAVLJAČICA: (tihu) Do bęsa! Kao u podlistku za kuvarice! Silovano siročę! Tekštogod! Mućak! To se mora izmęniti, u to više niko živ nęće povęrovati...

MAJKA: (VIĆE) PETER!... PETER!!... PETER!!!

OĆUH: (USPALJENO) HAJDE DAI MI, DAI, HAJDE, HAJDE!...

DEVOJKA: TA SKINI SE SA MENE, SKOTE! MATER TI, NE CEPAJ MI HALJINU!... NEĆEŠ VALJDA OVDE?

OĆUH: BAŠ OVDE... OVDE NA STEPENIŠTU... OVDE MEĐU TVOJIM MAĆKAMA... (KRŠENJE)

MAJKA: (VAPI) ZNAM ŠTA RADITE! KURVE! PROKLETE KURVE!

ZABAVLJAČ: Gotovo. Ā i nije rdavo. Ono sa maćkama je ćak i poętićno. Zvući sasvim moderno...

ZABAVLJAČICA: Oh, Kristę, pa taj govнар je męnę tamo?... (zajęca)

ZABAVLJAČ: No, no, no! Šta je sad? Pa vi to sve već znate!

ZABAVLJAČICA: Svęjzdno, uvijek mi je na tom męstu mućno. Kakva svinja! Svi ste vi muškareci svinje!

ZABAVLJAČ: Āli, Maksi, na poslu smo! Šta ćę reći g. Martin?!

ZABAVLJAČICA: Briga me za Martina! I hoću što pre iz te klopke!

ZABAVLJAČ: Onda karton molim, kartonćę!... Hvala!... Gospodine Martine, naša Maksi je još idućęg jutра po defloraciji... razumęmo se, nę?... utękla u vęlegrad! Ā zlo bi joj se inaće pisalo. Znam, naimę, sva tri ishoda: majka, oćuh ili oboje ubili bi je sekirom na spavanju; ona i oćuh ubili bi majku, takođe sekirom i takođe na spavanju; najzad, ona i majka, sekirom, na spavanju ubili bi oćuha! Srećom, gospodice, sad ste u velikom, belom gradu prepunom erkava i muzęja, spomenika i trgovina. Mladi, lępi, slobodni... i nadam se preduzimljivi... Kladim se da ste već prodavaćea u nękom robnom magazinu, sa perspektivom da u vama otkriju fotomodęl, pa onda - zašto nę? - i filmsku glumicu. Bez ikakve sumnje - to je prirodni zakon - srešćete svog Pigmaliона, svog princa iz bajke, hoću reći iz Tęksasa, u kaki uniformu maskiranog naslędnika naftonosnih polja koš ćę

se u vas smrtno zaljubiti, i pošto onkraj oćzana budu savladane uobičajene smetnje - pretnje razbaštinjenjem i tome pogodno - obrćete se u mećenom mešecu, po svoj prilici na Karibima...

ZABAVLJAČICA: (oćajno) Oh, znala sam! Znala sam!

ZABAVLJAČ: Šta je sad opet?

ZABAVLJAČICA: Evo, ćitajte!

ZABAVLJAČ: (ćega) "Mešce dana po dolasku u veliki, beli grad prepun erkava... itd. itd... ONA radi u CRVENOM FERALU, lućkom bordelju što ga drži pohlepna mama Kune..."

ZABAVLJAČICA: Zar posle svih muka - bordelj kao uteha!

ZABAVLJAČ: Dakle, zaista... kao suigrać, ja sam vam koliko sam meo kroz prste gledao, ali vi, seštro, i da se za zelen bor uhvatite, i on bi se zelen osušio...

ZABAVLJAČICA: Pa šta da radim? Maks, šta da radim? (U hol stupa stari dostojanstveni gospodin u kuknom haljetku.)

G. MARTIN: (gromko) Borite se, devojko, bogamu boćjeg, nadajte se!

ZABAVLJAČ: Konaćno! Evo vam i našeg G. Martina! Moje osobito poštovanje! A ja već mislim da Martina i nema!

G. MARTIN: Pa, mladiću, ne bi ga ni bilo da se na ovo siroć nizam saćalio...

ZABAVLJAČ: Potresno... Mećutim, tu ništa ne mećete. Gospoćica je kurva te kurva!

G. MARTIN: Štani, mladiću, a moje pravo da joj pomognem?!

ZABAVLJAČICA: Oh, molim vas gospodin, dragi gospon Martine!

ZABAVLJAČ: Kavaljer stare škol, dakle? Napred onda, šta ćekate? Da zaradi sifilis?

G. MARTIN: Samo naoćare da uzmem... da, hm, da... (Bira karton, ćita) "Jedne noći... CRVENI FERAL je posćtio naslednik tećsaških naftonosnih polja..."

ZABAVLJAČ: Alal vžra, Maksil

G. MARTIN: "... koji se u gospođicu smr... da, smrtno zaljubio i pošto je onkraj oezana savladao..."

ZABAVLJAČICA: To znam, gurajte dalje!

G. MARTIN: "... venčao ju je u londonskoj katedrali Sv. Pavla."

ZABAVLJAČ: (deklamuje) Gala venčanje obavljeno u nazočnosti kenterbrijskog nadbiskupa i ličnog izaslanika Predsednika U.S.A.... Pa mislim da je ovoliko sreće ujedanput malo isuviše, a? Smatram nužnim da joj smestimo malo, tek tol'ko da se ne uzoholi... Nije bog zna šta, ali je opet maler... Dakle, vama je te večeri pokraden sav nakit!!

G. MARTIN: (borbeno) Ali nakit je, razume se, bio osiguran!

ZABAVLJAČ: (zajedljivo) Zbog sumnje da je vlasnica samu sebe pokrala...

ZABAVLJAČICA: (izbezumljeno) To je laž! Kleveta! Baš kad mi krenulo!

ZABAVLJAČ: (hladno)... osiguranje nije isplaćeno. Ne zaboravite svoju prošlost gospođice... Feral! Feral!

G. MARTIN: Međutim, osiguranje je ipak isplaćeno, jer se zato pobrinuo mladoženjin otac, vlasnik naftonosnih polja i kandidat za demokratsku nominaciju...

ZABAVLJAČ: Predajem se gospođice, predajem i sa svoje strane dodajem: Posle jahtinga po Karibima, srećni mladenci su u svojoj njujorškoj rezidenciji priredili prijem za otmeno džet-društvo!... Jeste li konačno zadovoljni, gospođice?

ZABAVLJAČICA: (zanjeseno) Oh, oni dolaze... jedan za drugim... AGA KAN, IRA FIRSTENBERG, EDI FIŠER, UGO TONJACI, ELI PETRI, AVA GARDNER, ULA ANDERSEN, ELI KAZAN, UGO PIRO, ABU EBAN, ABU SIMBEL...

ZABAVLJAČ: Gospođe! I ABU SIMBEL!

ZABAVLJAČICA: Ja stojim u vrhu stepeništa u toaleti od... od...

ZABAVLJAČ: ... čelika i okružena čoporom pitomih pantera...

STENI, SPRAM NEBA, OPRTAVŃA SE USAMLJENI KOJOT. A GOVEDŃA MUČU NA ISPAŠAMA. TO JE TEKSAS, NIJE LI?

DEVOJKA: OH, JESTE, FREDI, JESTE DRAGI!

ZABAVLJAČICA: Molim ovo još jednom!

REPETICIJA

TEKSAŠANIN... EDIŃA, ELIŃA, ABUŃA... ČUJ, KAUBOJ SE DI NA OGRADI KORALŃA I UZ BENDŽO PEVA NA MESEČINI. NA STENI, SPRAM NEBA, OPRTAVŃA SE USAMLJENI KOJOT. A GOVEDŃA MUČU NA ISPAŠAMA. TO JE TEKSAS, NIJE LI?

DEVOJKA: OH, JESTE FREDI, JESTE DRAGI... I TI PRIPADŃAŠ SAMO MENI...

TEKSAŠANIN: TEBI I JUGU.

DEVOJKA: A JA TEBI...

TEKSAŠANIN: I JUGU. GOLĐ. ONĐA SE SVUĆI.

DEVOJKA: ALI, FREDI, DARLING...

TEKSAŠANIN: ČUTI, SVUĆI SE, UZMI ONU ZVEZĐANU ZASTAVU I ČEKAJ ME.

DEVOJKA: (ZAPANJENO) ŠTA? ZVEZ...? OH, KAKO TI KAŽEŠ, SRCE...)

G. MARTIN: Šta je ovo, ljudi? Neki američanski narodni običaj?

ZABAVLJAČ: Pojma nemam, gospodine, ali na dobro ne miriše...

ŠAD SE ŠA GRAMOFONA ČUJE SECESSIONISTIČKA HIMNA.

DEVOJKA: OH, FREDI, DRAGI... PA TI SI OBUKŃAO UNIFORMU?

TEKSAŠANIN: OVO TE ŠAPKA MOG PRASTRICA KOJI SE BORIO KOD GETISBURGA, U OVOM JE KOPORANU JAHŃAO MOT PRAUTAK POD KVANTRELOM, A OVO TE SLAVNA ZASTAVA TUGŃA KOTU JE MOJ PRATEĆAK NOSIO KOD BUL RANA...

DEVOJKA: DOBRO... ALI ŠTA ĆE TI OVŃA ŠABLJETINA?

TERŠAŠANIN: TO JE ŠABLJA MOG PRADJEDE SA APOTOMAKSA... I SA NJOM ĆU TE SEĆI... TI PODLA SEVERNJAČKA UHOĐO!...

DEVOJKA: (KRİKNE) FREĐI, ZABOGA!

TERŠAŠANIN: (JUŽNJAČKI JURIŠNI UZVIK) LJUUUUUUUU!

DEVOJKA: U POMOĆ! (KRŠENJE, KRICI, HIMNA)

ZABAVLJAČICA: (prestravljena) Manijak! Manijak! U pomoć! U pomoć!

ZABAVLJAČ: (isključuje gramofon) Šmirite se, Maksi, sve je u redu, zvo... sve je u redu...

G. MARTIN: Manijak? Nisam znao da su već i Amerikanci toliko emancipovani...

ZABAVLJAČ: Izgleda da ste u brzini dohvatili pogrešan nastavak, gospodinž...

ZABAVLJAČICA: Ti ćorčo! Izlapzli smštenjač!

ZABAVLJAČ: Ali Maksi zaboga!

G. MARTIN: Nisam namerno... na časnu reč nisam...

ZABAVLJAČICA: Pitaću vas kad vi ovu igru zaigrate... Ali naravno, vi ste muško, vas neće silovati, ni drogirati... niti će vam poniženi sinovi predačkim sabljama stomak parati... Ali i za vas će se već naći majstor, i vama će se mera uzeti!...

G. MARTIN: Ama čujte vi, devojko, mislite li vi da bih ja ovoliko bogatstvo stekao da sam bio mamina maza? Ja sam, gospodice, sa jedanaest godina...

ZABAVLJAČ: Prali sudove po čajdzinicama Friska...

ZABAVLJAČICA: Sa sedamnajst obarali crnogoricu na Jukonu...

ZABAVLJAČ: A sa devetnajst su došli na red koferi, zar ne? (značajno) Najzad, da niste mamina maza dokazali ste kad ste onako vešto smakli tasta da bi se dokopali kontrolu nad poslovima!

G. MARTIN: Ma čujte, o čemu vi to pričate, gospodinž?

ZABAVLJAČ: O tipskom usponu velikog magneta, gospodine, o jedino mogućoj karijeri u kapitalističkom svetu eksploatacije... Međutim, priznajte da u slikarstvu niste bili doterali dalje od izgadnog modela?

G. MARTIN: Stvarno, ne razumem, a imao sam i oko i ruku za to...

ZABAVLJAČ: Eto vidite, sve odlike vrsnog slikara... i ubiez. Ali vi ste, sledeći klasni instinkt, izabrali zločin!... Bez uzrujavanja, g. Martine, molim vas... ta ja ne govorim o vama, vašu socijalnu felu imam u vidu... Uostalom, ako vam se naši načini animacije ne sviđaju, možemo opaliti po kartama, ili zaprevati jednu iz đaćkih vremena, u najgorem slučaju uvek se možemo zaplesti u englesku konverzaciju... Znaté ono: usklici i pauze!

ZABAVLJAČICA: Tako ću bar doći do čaja i biskvita. Inače ću se srušiti ako u ovom dronjavom domu nešto ne pregrizem!

ZABAVLJAČ: Međutim, ako je g. Martinu stalo da se provede, da nešto STVARNO doživi - neka uđe u igru, nek i svojim skrivenim mogućnostima da oduška, tajnim žudnjama šansu!... Bar jedno veče budite nešto drugo nego što jeste... treba li da kažem: budite najzad ono što jeste? Ili se bojite, gospodine?

G. MARTIN: A čega bih se bojao? Vi ste zabavljači, a ovo zabava. Kao kinematograf, kao cirkus, kao teatar...

ZABAVLJAČICA: Davola! Š nožem u trbuhu zabavljaju se samo fakiri!

ZABAVLJAČ: Ne obraćajte pažnju na Maksi, gospodine, ona bi da menja životé kao zmija košuljicé... i u svakom da joj bude kao bubregu u loju!

G. MARTIN: Pa dobro... Najzad, platio sam, zar ne?

ZABAVLJAČ: Tako je... samo ne iz te kasete, gospodine. Vi bi baš pošto poto da UBIJATE. Tu, naime, držimo državničke, političke, vojničke i kriminalne karijere. A ovde su nam umetnici, martiri, manijaci i slično.

G. MARTIN: Ja bih, ako se može, da preskočimo rođenje...

ZABAVLJAČICA: Da vam mama nije izdahnula na poodažu?

ZABAVLJAČ: Il' se plašite da se rodite s vodenom glavom? Baš nam se prošle seanse desilo nešto slično...

ZABAVLJAČICA: Višem savetniku Kreggeru nisu funkcionisala pluća...

ZABAVLJAČ: Nažalost, Kregger se rodio na Zambeziju. Da se ispiše u Americi, sve bi bilo O.K. Ali nije svaka zemlja Amerika, i nema svaka veštačka pluća. U tome i jeste sav štos, gospodine. Možete vi, moj gospodine, imati koeficijent genija, razviti ga u laboratorijskim uslovima duhovne, socijalne i materijalne povoljnosti - ako vam fali koje krvno zrnež, usrali ste motku...

G. MARTIN. Šta sam uradio?

ZABAVLJAČICA: Motku ste ukakili... jasno?

ZABAVLJAČ: Hoću da kažem da je sve, kako god stvar obrnuli, u pukom ŠTICANJU OKOLNOSTI...

G. MARTIN: Pa dobro, bezstraga, to je samo igra, razbibriga...

ZABAVLJAČ: Sasvim. Vaš karton, molim. Hvala. (čita) "Radate se u srednjem sloju više srednje klase..."

ZABAVLJAČICA: (pakosno) Kad nekog hoće, onda hoće!

ZABAVLJAČ: "Otac vam je veleproizvođač piva sa interesima u industriji oružja. Osnovni kapital 10 miliona..." Oho!!

ZABAVLJAČICA: A ja u podrumu. Osnovni kapital: gonorzja!

ZABAVLJAČ: (strogo) Maksi! (čita) "Majka iz plemićke porodice veleposednika..."

ZABAVLJAČICA: (prase) E to je preko jega!

ZABAVLJAČ: (prase) Obuzdajte se najzad, gospodice!... Dakle: (čita) "...porodice veleposednika koja je osiromašila uz dužan respekt prema poroklu..." Ovdje je malo nečitko, mislim da piše kako je imala sanjalačke oči, lako izraženi rahi... rahitis, te smisao za umetnost. I uopšte za više stanovište. Da, tako je to. Uz bėdu idu i više stanovište, i sposobnost za dublje spoznaj. Što plići džep, to spoznaja dublja! Ajmo dalje: "imate sestru ALBERTINU, po ocu ALBERTU, osetljivu na plućima, koja je kao i majka joj, takođe ALBERTINA, često u raznim smerovima indisponirana. Zovete se ALBERT, talentovani ste, razmaženi i neurotični."

ZABAVLJAČICA: (jztko) Kakva usrana familija! Pih!

ZABAVLJAČ: Ploču, gospodice, ploču! ZABAVLJAČ UKLJUČUJE
APARATURU. ŠUM GRAMOFONA. NAJAVNA: MIHOLJSKO LETO; TERASA
LETNJKOVCA; GOSPODIN ALBERT ČITA BERZANSKI IZVEŠTAJ,
GOSPODIN ALBERTINA VEZE GOBLEN, MLADI GOSPODIN ALBERT
SLIKA, GOSPODICA ALBERTINA MU SMETA... KROZ SCENU SE ČUJE
STARA ROMANSNA I CVRKUT PTIČICA. UOPŠTE SVE ĆE BITI
PREKRASNO KAO NA VEZU.

OTAC: BREMMER, BREVIT, BRICKHOUSE, BRITISCH ALUMINIUM,
BRITISCH TERMO, BRITISCH ELECTRO, BRITISCH KOTTON...

DEČAK: MAKNI SE, ALBERTINA!

OTAC. ALBLED TRADES, ALBLED INSULATROS, ALBLED TEKSTILE...

DEČAK: TA MAKNI SE, NE DIRAJ MI BOJE... VIDI JE, MAMA!

MAJKA: ALBERTINA DETE, OSTAVI ALBERTA DA SLIKA!

DEVOJČICA: I TO MI JE SLIKANJE, VIDI MU SUNCE... KAO SUNDER!

OTAC. ZBIJAJ ALBERTE, ŠTA TI TO PREDSTAVLJA?

DEČAK: NE GNJAVI ME. TO JE SUNCE KOJE SE RADA!

MAJKA: (STROGO) OH, ALBERTE!

OTAC. MOJ BOŽE! A JA BIH REKAO ZELENJA NEPOZRELA KELEKABA!

MAJKA: (STROGO) ALBERTE, ZABOGA!

DEČAK: ALI JA TAKO VIDIM, TATA!

G. MARTIN: Naravno dečko! Oni su budale!

OTAC. PITAM SE, ALBERTINA, KAKO ON VIDI NAS KAD MU JE SUNCE
OVAKO?... (KORACI KOJI ODLAZE)

MAJKA: UVREDIO SI OCA, ALBERTE.

DEČAK: NISAM ŽELEO MAMA, ALI NJEMU JE SVE TAKO OBIČNO...

MAJKA: TATA MNOGO RADI, ALBERTE, ON NEMA VREMENA DA
RAZLIKUJE STVARI... ON I NE VIDI SUNCE, ALBERTE...

DEČAK: A KAKVO JE TEBI SUNCE, MAMA?

MAJKA: O, KAKO KAD... ZAVISI... PA, UGLAVNOM ŽUTO...

DEČAK: I TATINOM SEKRETARU ALBERTU JE ŽUTO. I BAKI ALBERTINI,
ZAŠTO JE SAMO MENI ZELENO?

MAJKA: PA TI SI SLIKAR, ZAR NE? VIDIŠ VIŠE NEGO DRUGI...

DEČAK: MISLIŠ LI DA ĆU MOĆI DA BUDEM SLIKAR IAKO MI JE SUNCE
ZELENO?

MAJKA: BAŠ ZATO, MILI, BAŠ ZATO... A ŠAD, IJDEMO UNUTRA.
ZAHLEADNELO JE. (KORACI)

(ZABAVLJAČ ISKLJUČUJE APARATURU.)

G. MARTIN: Zašto ste prekinuli?

ZABAVLJAČ: Pa otišli su, čuli ste, zahladnulo je i oni su...

G. MARTIN: Iz, dajte još malo, samo malo, doplatiću ako treba...

ZABAVLJAČ: Nema više, gospodine, kažem vam... Gotovo!

ZABAVLJAČICA: Prema pravilima mogla bi da interveniš, pa da malo
zaviriti u taj salon...

G. MARTIN: Mogli bi... zaista? Na terasi je bilo tako lepo!

ZABAVLJAČ: Ja se u nju ne bih suviše pouzdavao, gospodine... Ne bih se
osvrtao. Setite se Orfeja i Lotovih kćeri!

ZABAVLJAČICA: Kako hoćete, samo možda je u salonu čak i lepše nego
na terasi. Možda se tamo zbiva ono PRAVO?

G. MARTIN. Hoću u salon!

ZABAVLJAČ: Opomenuo sam vas. Od mene dosta. Ja sam i inače
prekoračio ovlašćenja, dajući bližnjem dobre savete. To ne liči na život!...
Dakle, da vidimo gospođice... Pa da, šta sam kazao? (skrušeno) Moje
saučešće, g. Martine, moje duboko saučešće....

G. MARTIN: (zabrijuto) Šta se desilo?

ZABAVLJAČ: (svučano) Vaša gospođa majka je ovog časa preminula. Dok je, držeći vas za ruku, u salon ulazila, dobila je srčani napad... i eto... Njz počiva u miru.

G. MARTIN: Zašto ste mi to učinili, gospođicez?

ZABAVLJAČICA: E, ni meni nije bilo lako kada mi je po vašem izboru onaj ludi Teksasjanin trbuh parao.

G. MARTIN: I sad se ništa nž može učiniti?

ZABAVLJAČ: Pa može. Eto, ja svoje dobre namere mogu suprotstaviti rđavim namerama gospođicez Maksi!

G. MARTIN. I šta čekatez?

ZABAVLJAČ: Mislio sam da ćete to nekako preboleti.

G. MARTIN: Nisam li talentovan i neurotičan? Kako mislitez da prebolim majčinu smrt?!

ZABAVLJAČICA: I zato me mnogo briga!

ZABAVLJAČ: E menez jeste. Ja sam imao krasnu majku. Uzimam dakle stvar u svoje ruke, gospođicez, i mada znam da će to razbesniti našu namćorastu partnerku, saopštavam joj da GOSPOĐA ALBERTINA NIJE UMRLA. Bila je to samo prividna smrt usled udara...

ZABAVLJAČICA: (pakosno) Koja se, u odsustvu lekara, pretvorila u pravu;... šta ćemo sad!

G. MARTIN: Pa pozovite tog lekara, boga mu božjeg!

ZABAVLJAČ: Vreć mu je telefonirao...

ZABAVLJAČICA: Ah, pijanom, szoskom lekaru koji povrh svega stanuje negde bestraga u brdima... U snegu!

G. MARTIN: Kakav sneg u ranu jesen!

ZABAVLJAČICA: U brdima sam rekla!

ZABAVLJAČ: Ali on ima bicikl, gospođicez!

G. MARTIN: Ne, ne... motorcikli!

ZABAVLJAČICA: Koji mu se pokvario na pola puta do letnjikovea!

ZABAVLJAČ: Ma nemojte! A zar mislite da mu u susret nismo poslali automobil?

G. MARTIN: Mercedes, gospodice, Mercedes Benz! Taj se ne kvari!

ZABAVLJAČ: (trijumfalno) I tako je stari lekar sa čupavim brkovima i reputacijom pijanca stigao na vreme da gospodi Albertini...

ZABAVLJAČICA: Sklopi oči, jer je stari lekar sa čupavim brkovima još jednom opravdao reputaciju pijanca, zaboravivši da ponese svoju lekarsku torbu.

ZABAVLJAČ: Šta? Kakvu... kakvu torbu?

ZABAVLJAČICA: Torbu sa lekovima i instrumentima. Kako to mislite, da je spase... rukama?

ZABAVLJAČ: Možda masažom srca!

ZABAVLJAČICA: Kakva masaža kod endokarditisa?

G. MARTIN. Ne dižite ruke, gospodine!

ZABAVLJAČ: A šta bi vi hteli? Zar sam bog? Na dva sata od najbližeg naselja, s pripitim i zaboravnim lekarom? Ja sam zbilja mislio najbrže što sam mogao, ali protivu ženske mrzovolje, pogotovu kad je Maksi u negativnoj formi... ah, moj gospodine Martin!

G. MARTIN: Navikao sam ja na udare. U redu... idemo dalje...

ZABAVLJAČ: Skrćem vam pažnju da, ako izaberete ovaj karton, onda ste već na kraju života. A u međuvremenu?

G. MARTIN: Šta me se tiče za međuvreme?

ZABAVLJAČ: Pa da, ionako se u međuvremenu uvek dešava nešto TIPIČNO. Sa izvrsnim odstupanjima, razume se, ali na isto izlazi... Vaš se otac najverovatnije ponovo oženio... promućurnom skorojevićkom, po svoj prilici... Eto, da je gospodica Maksi bila lakše ruke mogla je umesto onog ludog Teksasašanina upreći vašeg oca!... Sestrica vam je intenzivirana u

internat, a vi ste prognani u Pariz. Ne radujte se pre vremena, gospodine!... Mislim da ste dovoljno inteligentni, i da vam ne moram reći kako je nešto kasnije ljubavnik vaše maćeh - u raznim varijantama je on njen lažni brat, šofer, sekretar vašeg oca itd: preuzeo stvarnu vlast u rodnom vam domu. Možda su vam oca trovali olovom iz tapeta? Vi sa g. tastom imate praksu, znate kako se to radi, zar ne?... Nije obavezno, ali je lako moguće. U svakom slučaju, vi ste pod bilo kojim izgovorom lišeni nasljedstva. To vam glavom jemčim!

G. MARTIN: (vatreno) Menje da liše nasljedstva? Ha, ha, ha! Pa šta vi mislite da sam ja idiot?

ZABAVLJAČ: Niste vi nikakav idiot, nego ste, brate, UMETNIK, NEUROTIK, MORALNA LIČNOST, POBUNJENI ČOVEK, KONTESTATOR, FRAJER u jednu reč... Šta će vama LOVA?

G. MARTIN. Šta je to LOVA?

ZABAVLJAČ: To je ŠODER!

ZABAVLJAČICA: Džengi!

ZABAVLJAČ: Kintači!

ZABAVLJAČICA: Pare, brate! Pare!

G. MARTIN: Tako... Naravno. Ali, od nečega moram živeti...

ZABAVLJAČ: Koješta! Budući iznad i izvan tog društva grabeži...

G. MARTIN: (lence se) Ma kojeg društva grabeži?

ZABAVLJAČ: VAŠEG društva, društva u koje ste ponikli...

G. MARTIN: Sve sam ja ovo svojim rukama stekao, mladiću...

ZABAVLJAČ: Bože g. Martine, niste valjda tol'ko bezvezni! Ponekad se zbilja čudim kako vam je uspelo da se obogatite, osim ako stvarno niste tasta... Molim, molim! Koliko puta treba da vas podsetim da po svojeručnom izboru više niste trgovac nego umetnik... To je duhovna kategorija, razumete!?

G. MARTIN: Oprostite... Umjetnik sam tek pola sata, a trgovac sam cijelog života bio... Uživati se treba...

ZABAVLJAČ: U međuvremenu: PARIZ! Bulvari, subreže, drolje, modeli, pijančenja, intelektualno-seksualni kružoci, moralne krize, javna mokrenja da bi se sablaznili malograđani, malo marksizma - zašto da ne? - to je pikantan začim svakog nezavisnog razmišljanja... najzad, ponekad radi gimnastike i učestvovanje u radničkim demonstracijama!...

G. MARTIN: (zgrane se) Radnič... demon... U obzir ne dolazi! Zar Jeremija Martin među tom fukarom!?

ZABAVLJAČ: Ko zna gospodine, nikad se do kraja ne zna!

G. MARTIN: Pa dajte najzad da vidim taj kraj!

ZABAVLJAČ: Poslužite se sami, gospodine, u ovoj zabavi je svjež, kao i u životu, u vašim rukama...

POKREĆE GRAMOFON. ZATIM, SCENA LICITACIJE SA UOBICAJENOM ATMOSFEROM

LICITATOR: GOSPODIN S POLUCILINDROM, U DRUGOM REDU LEVO, ZA ZLATNU BURMUTICU VOJVOTKINJE OD HOENBERGA, SUPRUGE NADVOJVODE FRANJE FERDINANDOVA OD AUSTRIJEESTE... 4000! KO DAJE VIŠE? JESAM LI ČUO 4500? 4000 PRVI PUT!

G. MARTIN: Kakve to veze ima sa mnom?

ZABAVLJAČ: Strpljenja, ništa ovdje nije tektako!

LICITANT: 4700!

LICITATOR: 4700 GOSPODIN S POLUCILINDROM, U PETOM REDU, DESNO!

LICITANT: 5500!

LICITATOR: 5 500! GOSPODIN S POLUPILINDROM, PRVI RED, U SREDINI! 5500 PRVI PUT!... DRUGI PUT!... TREĆI PUT! PRODATO! A SAĐA DAME I GOSPODO, KRUNA KOLEKCIJE GOSPODINA BARTOLINA...

G. MARTIN. Koji je sad taj!?

ZABAVLJAČ: Biće onaj šofer ili sekretar, ljubavnik vaše gospođe maćehz...

LICITATOR: "ZELENI IZLAZAK" OD SLAVNOG ALBERTA. AKVAREL.
RANI RAD IZ ZELENOG PERIODA. POKLON MLADOG SLIKARA
OČEVOM SEKRETARU GOSPODINU BARTOLINU... (REPRODUKCIJA SE
UTIŠTA NAGLO ALI ĆE SE ČUTI NA TONSKOJ POZADINI KAKO SE
VREDNOST SLIKE PENJE).

Beogradska kašanija

Ars longa, vita brevis

Offline

Profil

Branko

Tema posta: Re: Borislav Đekić - Kako zabavljati gospodina Martina

PostPoslato: 12 Apr 2010, 16:01

ModTeam

Korisnikov avatar

Pridružio se: 13 Jan 2008, 15:07

Postovi: 7413

Lokacija: tu iza ćoška

G. MARTIN: To je besramna laž! Zar toj svinji da dam sliku?

ZABAVLJAČ: Ta, šta vam je, čoveče, vi uopšte niste na licitaciji.

G. MARTIN. A gde sam onda? Ja sam SADA slavan, pa gde sam?

ZABAVLJAČ: Kakve ste srčce sigurno se vucarate u Španiji!

ZABAVLJAČ: Tako je! Mediteranski izlasci sunca! Eskurial! Korida! Kastanjete! Anarhisti! Opus Dei! U dvoreu čiji su prozori okrenuti istoku, vi slikate svoje... behu li zelene?... da, zelene zore!

G. MARTIN: Dobro, dobro, samo najpre ugastite ovo. Zar da slušam kako se čifte bogate na mom znoju?!

ZABAVLJAČ: Gle ti novopečenog proletera?

ZABAVLJAČICA: U dvoreu mavarskog stila!

ZABAVLJAČ: Nemojte mi samo reći još i da ste erkavali gladni!

ZABAVLJAČICA: Ostavite to svojim naivnim biografima!

G. MARTIN: A šta vi mislite, mlada damo, od čega sam živio kad sam na nagovor one drolje razbaštinjen?! Najzad, hoću i ja malo da uživam u plodovima svog talenta i truda! Hoću da živim u Španiji, u zamku, sa izgledom na more... i svim ostalim što tu spada.

ZABAVLJAČ: Pa znate... meni je stvarno krivo... Izgleda da smo malčice pre naglili... ponoseni simpatijama valjdz. Vi naimo niste u Španiji... ne bar u ovom vučenju, možda u kojoj drugoj varijanti...

G. MARTIN. Šta je sad opet? Da nije ONA brljala po kartonima?

ZABAVLJAČICA: Uh, što ste vi drčni! Ni takla ih nisam, majke mi.

ZABAVLJAČ: U svakom slučaju ovdje vam piše (čita) "Ali u času kad su mu slike na kolekcionarskim berzama dostigle basnoslovnu cenu genijalni Albert je postao žrtvom multi... multimilionarske... ma ne... multilateralne paralize. Pavši na tržet Opštine, smrt je dočekao u staračkom domu...

G. MARTIN: (preneraženo) To nije moguće!

ZABAVLJAČ: (nezamoljivo) "Poslednje platno na koje je utrošio pet godina" - pa da, ruke su vam bile sakte - "poznato pod nazivom RADANJE SUNCIA U OGLEDALU, poklonio je anonimnoj pitomici doma s kojom se bio prijatelji!" A, Martine, Martine!

ZABAVLJAČICA: Matori, perverzni satir!

G. MARTIN: To je gnusno! To je nepravedno! Budale po Akademijama sede, a ja u bolnici da završim! Ne pristajem!

ZABAVLJAČ: Vaša volja, samo skraćem pažnju, da iskustvo većine klijenata potvrđuje žalosnu činjenicu da stvarnost ni najmanje ne liči željezničkom saobraćaju u kome iz života u život možete prešdati kao da menjate vozove... Ali ako baš insistirate...

UKLJUČUJE APARATURU. TIPIČNA SCENNA LICITACIJE. KAO PRETHODNA.

LICITATOR: GOSPODIN S POLUCILINDROM, U DRUGOM REDU, LEVO, ZA ZLATNU BURMUTICU VOJVOTKINJE OD HOENBERGA... (PREKID).

G. MARTIN: Ama to je onaj isti pasji život od malopre!

ZABAVLJAČ: Varate se. Ovdje piše da ste vi, razbijajući svoja izlazaća sunca, utemeljili nov pravac... Čujte!

LICITATOR: A ŠADNA DAME I GOSPODO KRUNA KOLEKCIJE G.

BARTOLINA: "IZLAZAK RAZBIJENOG SUNCA" OD SLAVNOG ALBERTA, AKVAREL. KASNI RAD IZ "RAZBIJENOG PERIODA". POKLON STAROG SLIKARA... (NAGLO ISKOPČAVANJE GRAMOFONA)

G. MARTIN: Otavite moje slike! Gde sam ja?

PAUZA. ZATIM STILIZOVANI ZVUČNI KOŠMAR SASTAVLJEN OD KRIKOVNA, BILNO KAKVIH REČENICNA I UZVIKNA

G. MARTIN: (više da bi nadjačao buku) Pitam: gde sam ja!

ZABAVLJAČ: Pa ovdje!

G. MARTIN: (više) Šta vam je to? Licitacija! Vašar! Pariz! Jesam li još uvek na Monmartru?!

ZABAVLJAČICA: (više) Jeste, lakat!

G. MARTIN: (više) Pa, gde sam.

ZABAVLJAČICA: (više) Kaži čoveku, nije od pamuka.

G. MARTIN: (više) Govorite, beztraga vam glava!

ZABAVLJAČ: (više) U ludnici, gospodine, u azilu za umobolne!

G. MARTIN. Isuse Hriste!

(DOK SE U TONSKOJ POZADINI ČUJU GLASOVI KARAKTERISTIČNI ZA SKUPNU SOBU DUŠEVNIH BOLESNIKA...)

ZABAVLJAČ: A zašto se vi bunite? Pa imate satisfakciju! U poretku vašeg ludila ne mogu se složiti ni najveći autoriteti. Estetičari tvrde da je razbijanje formi izazvalo razbijanje vašeg duha, a naučnici da ste forme pbežli razbijati tek pošto ste poludeli... U svakom slučaju - i sami ste videli - to nije uticalo na prodaju vaših slika.

G. MARTIN. Ali biti lud!

ZABAVLJAČ: Pa šta? Vama je u ludnici sasvim ugodno. Vi ovu buku i ne čujete. Vi živite u jednom mobilnom svetu u kom se stvari rastvaraju i samo za vas na nov, čaroban način spajaju... Vi ne patite! Naprotiv!... Gospodine, šta vam je? Gospodine Martine! Vodu, Maksi!

G. MARTIN: (muklo) Moje srce...

ZABAVLJAČICA: Evo vode, a donela sam i malo biskvita za nas...

ZABAVLJAČ: Kako bi bilo da prekinemo sa zabavljanjem, Maksi...

G. MARTIN: Ne pre nego iskusim i tu treću mogućnost!

ZABAVLJAČ: Znaće, nevolje mahom idu u trojkama. Bili ste u BOLNICI, pa u LUDNICI... Bojati se da ne završite u TAMNICI!

G. MARTIN: Vi još uvek mislite da sam ubio tasta, a?

ZABAVLJAČICA: (požudno) Pa jeste li? Jeste li ga?

G. MARTIN: A zašto vas to tako zanima, mlada damo?

ZABAVLJAČICA: Nikad još nismo zabavljali - ubicu.

G. MARTIN: Razumem... Dakle, šta je sa tim mojim trećim životom? Samo me ne gnjavite pojedinostima, mladiću, nego mi lepo recite jesam li ja zdrav?

ZABAVLJAČ: Kao drven. Doduš, imate kolitis ali to imaju samo bogati...

G. MARTIN: I bogat sam dakle?

ZABAVLJAČ: Kao Krez.

G. MARTIN. A srećan?

ZABAVLJAČICA: Upravo su vas obavjestili da su obezbjeđeni glasovi za vaš prijem u Akademiju...

G. MARTIN. Najzad?

ZABAVLJAČ: Međutim, onog dana kada je trebalo da se održi sednica za vaš prijem... izbila je REVOLUCIJA...

G. MARTIN: Jeste li vi pametni? Kakva revolucija u Španiji?

ZABAVLJAČ: PROLETERSKA, RADNIČKO SELJAČKA, eto kakva! Nego, izgleda da vi baš i niste jaki u politici? Znače li bar da smo podjeljeni na kapitalistički i socijalistički svet... A postoji, naravno, i TREĆI...

G. MARTIN: Ko su ti? Ljudi sa neke druge planete?

ZABAVLJAČ: Oni se bore jedan protiv drugog.

G. MARTIN: Pa to se tako radilo i u moje vreme, mladiću...

ZABAVLJAČ: Ne verujem, gospodine. Eto, Kina i Amerika su u protivničkom taboru, Kina i Rusija u istom...

G. MARTIN: Kina se prema tome bori protiv Amerike...

ZABAVLJAČ: Ne, ona se bori protiv Rusije. Protiv Amerike se bori Francuska koja je u njenom lageru...

G. MARTIN: Ipak su, znači, Amerikanci i Rusi prijatelji?

ZABAVLJAČ: Naprotiv. Smrtno se mrze.

G. MARTIN: I zbog toga ratuju?

ZABAVLJAČ: Naravno - ne. Oni su za mir.

G. MARTIN: Onda ne ratuju?

ZABAVLJAČ: Naravno da.

G. MARTIN: Pa, s kim dođavola?!

ZABAVLJAČ: Kako kad. Rusi su nećemo ratovali protivu Mađara.

G. MARTIN: Sad mi je jasno. Mađari su im dušmani!

ZABAVLJAČ: Ma ne! Oni su im saveznici.

G. MARTIN: Ali čovče, zašto su onda ratovali?

ZABAVLJAČ: Pa da bi učvrstili savez, kako nećete razumete, zbog saveza, gospodine!

G. MARTIN: Držite li vi mene za budalu?

ZABAVLJAČ: Ni dao Bog! Ja sam samo htio da vas prišteditim... ali vi izgleda učite samo kožom... Šta se može? Maksi, budite ljubazni pa za našeg cenzurnog domaćina pustite MALO REVOLUCIJE... Odmah ću se vratiti! (Odlazi)

ZABAVLJAČICA UKLJUČUJE GRAMOFON. S PLOČE ODJEKNE VATREN GOVOR POZNATOG REVOLUCIONARNOG VOĐE PRAĆEN GROMKIM AKLAMACIJAMA MASE, PAROLAMA I SKANDIRANJEM. GOVOR MORAJE BITI AUTENTIČAN U TOM SMISLU ŠTO ĆE GLUMAC PONAVLJATI STVARNO ODRŽANI GOVOR, ČIJI OBIM PISAC PREPUŠTA NAHOĐENJU REDITELJA, S TIM DA GOVOR U PRVOM REDU MORAJE POZIVATI NA OBRATUN SA EKSPLOATATORSKOM KLASOM I NA REVOLUCIJARNO NASILJE... POSLE IZVESNOG VREMENA GOVOR ĆE PREĆI U TONSKU POZADINU KAO DA JE NEKO UTIŠAO GRAMOFON.

G. MARTIN: Gospođice! (bez odgovora) Gospođice Maksi!

ZABAVLJAČICA: (neljubazno) Šta hoćete?

G. MARTIN: Pitam se može li se ta pasja revolucija nekako izbjeći? Izgleda mi prosto glupo... sami rećete: nisam se smrtno razbolio, nisam ni poludio... Pa zašto sad ta revolucija?

ZABAVLJAČICA: Sami ste je prouzrokovali!

G. MARTIN: Ne budite zlopamtilo, gospođice... Intervenišite!

ZABAVLJAČICA: Ne dolazi u obzir!

* * * * *
* G. MARTIN: Ja bih vam se odužio...
* * * * *

* ZABAVLJAČICA: Koliko?
* * * * *

* G. MARTIN. Pa 500 rzeimo?
* * * * *

* ZABAVLJAČICA: 1000!
* * * * *

* G. MARTIN. 750?
* * * * *

* ZABAVLJAČICA: Nek vam bude! PaRe na sunce!
* * * * *

* G. MARTIN: Unapred!? Ali ja ne znam hoćete li me stvarno izvući?
* * * * *

* ZABAVLJAČICA: Vaš rizik, gospodinze. Ili vam je glava preča od kseze?
* Čekate li da potlačene mase ove pretnje na vama počnu sprovoditi u dzeo?
* Da vas uskopze čekate? (pušta kraj govora ponovo)
* * * * *

* G. MARTIN. U rzedu, zvo! Evo!
* * * * *

* ZABAVLJAČ: (vraćajući se) No, šta je bilo sa revolucijom? Ili bi bolje bilo
* da pitam šta je bilo sa gospodinom Martinom U REVOLUCIJI?
* * * * *

* ZABAVLJAČICA: Nešto sam mislila, Maks... Čini mi se da su g. Martina
* dosta tukli malzeri... Vidi, jadnika samo što kaplja ne udari! Mislim, ustvari,
* da bi bio rzed da mu omogućimo bekstvo... To je takođe tipski, to se
* dešavalo...
* * * * *

* ZABAVLJAČ: Misliš da emigrira prebučen u siromašnu trudnicu, ili da
* kab g. Kerenski?..
* * * * *

* G. MARTIN: A moje slike? Moje dragocznosti, antikvitete, novae? Moja
* imovina?!

* ZABAVLJAČ: Ostaje narodu od kojeg je i uzeta.
* * * * *

* G. MARTIN: To je pljačka, gospodinze Maks!

* ZABAVLJAČ: To je revolucija, građaninez Martine!... Međutim, igre radi,
* mogu pristati da iznesete nešto napolcondora, možda i koji akvarzel
* smotan oko trbuha... ali to je sve!
* * * * *

* G. MARTIN: Gospodicez Maksi! Zaboga!
* * * * *

ZABAVLJAČICA: Ja to ovako zamišljam - Pravovremeno doznajući za ustanak radnih masa, on je spakovao sve svoje dragocnosti i kidnuo preko granice!

G. MARTIN: A moj novac?

ZABAVLJAČICA: Deponovan u Švajcarskoj. Jeste li zadovoljni?

ZABAVLJAČ: Tako, dakle?... Imam utisak da se gospođica Maksi OPET predala...

ZABAVLJAČICA: I to je TIPSKI, zar ne?

ZABAVLJAČ: I kako ste smislili da taj kućkin sin umakne?

ZABAVLJAČICA: Velikim kamionom...

G. MARTIN: Desetotonecem... i sa prikolicama!

ZABAVLJAČ: Vi se ne mešajte! U svakom slučaju, sudžići po pohlepi vašeg štićenika, kamion ne može biti naročito brz, a zatim drumovi su zakrčeni buržujima u bekstvu... ili mislite da ste se samo vi usrali?

ZABAVLJAČICA: Za slavnog Alberta ne bi trebalo da bude zakrčenih puteva!

ZABAVLJAČ: Dragaa moja, tamo gde se puca svako se brine samo za sebe, ili misliš da će se ti zločinci, bežeći ispred pravедnog narodnog gneva, na drumovima držati ranga i protokola... (ironično) Izvolite samo g. Tajni savetnik... Posle vas general... Ali, nipošto Vaša ekselencijo!..

G. MARTIN: Ako treba... upotrebiće se i sila!

ZABAVLJAČ: Vidi ti humaniste? Slikara nežnih sunčevih izlazaka! Kolosalno! Da puca bi po narodu! Možda i topovima u radničku decu? Ali, vi ste naivni, gospodine! Zar ne vidite da se sve diglo? Digla se i kuka i motika! (u zanosu) Revolucionarni talas je preplavio zemlju! Prilaze nam strukovni savezi! Telegrami solidarnosti stižu .sa svih strana! Svuda se osnivaju radničko seljački komiteti! Provincija je s nama, drugovi! Revolucionarna prestonica šalje svoje revolucionarne pozdrave revolucionarnoj unutrašnjosti... i vice versa!... Živela Revolucija! Živeo nerazrušivi savez radnika i seljaka! (Zabavljač urla INTERNACIONALU)

ZABAVLJAČICA: Pustite budalu! Dok on sastavlja proglašz, vi ćete već biti u Južnoj Americi!

ZABAVLJAČ: Kasno, kasno! Radnička milicija već je zamznila podmitljive graničarz. Kontrarevolucionari neće proći, narodni znoj neće otzći u inostranz trezorz!

ZABAVLJAČICA: Govno! Kupićz pasoš ispod ruke...

ZABAVLJAČ: Falsifikovan!

G. MARTIN: I šta? Ta fukara je stručnjak? Oko ima za falsifikatz?

ZABAVLJAČ: Nema ga za falsifikatz, ali ga ima za neprijateljz!

ZABAVLJAČICA: Kada je naš dobri, stari Jeremija stigao do granicez, među milicionerima je bio i jedan poštovalac njegovog slikarstva - možda čak i prisilno mobilisan - i razumz se...

ZABAVLJAČ: Strljali smo gada. Ÿza zid smo ga! Ÿza zid!

ZABAVLJAČICA: Šta se to NAS tiče? Važno je da SMO MI prošli!

ZABAVLJAČ: Zašto Vi? Šta ćeš ti sa jednim šugavim kontrarevolucionzrom?

ZABAVLJAČICA: Sa slavnim šugavim slikarzm bežala je i njegova metrzsa... (sanjalački) sva u krznu od činčilz, okružena sijamskim mačkama, kutijama za šezširez, skrinjama za nakit.

G. MARTIN: (nestrpljivo) I vama je sada do šezšira!?

ZABAVLJAČICA: Ÿ luei smo se ukreali u posljednji brod koji je isplovio pre nego što su boljševici...

ZABAVLJAČ: Tu sam vas čekao, tu! Taj brod nikada nije isplovio! Opzt je došla do izražaja solidarnost radničke klase czlog svzta. Vaši su se mornari pobunili. Oficiri su bili pobacani u more! Ÿ puškaranju kapztan je poginuo... ili osramoćen prosvirao sebi metak kroz glavu... kako vam drago. Ÿglavnom, begunci su izručeni revolucionarnim vlastima!...

G. MARTIN: (više) Ali ja sam vam platio, ja sam platio!

ZABAVLJAČICA: (tiho) Ne drite se! Tako vam i treba kad ste hteli svoje prnje da spasete... I šta vi uopšte hoćete? Za hiljadarku da savladam jednu proletersku revoluciju?! Nije nego!

G. MARTIN: (tiho) Pa oni će me ubiti!

ZABAVLJAČICA: (tiho) Valjda neće iz mesta... a kasnije se možda može neštr i preduzeti. Razumete? Apel intelektualaca celog sveta! Sartr, Rasel, Džedijer! I takve stvari... Razumete?! Ali, naravno, najpre treba da vas DOBRO pritisnu...

G. MARTIN: (tiho) Najpre, dakle, treba da me smaknu, pa tek onda neko da se za mene zauzme?

ZABAVLJAČICA: (tiho) Takav je uzus među vama intelektualcima.

ZABAVLJAČ: Šta je to tamo, kakvo je to domundavanje? Opet neka kontrarevolucionarna zavera? Ali ugušićemo mi to, ugušiti!... Dakle, građanine Martine, da rekognosciramo vašu trenutnu situaciju: vi ste pod stražom dovedeni natrag u svoj dvorac. Š vama se pritom ljudski postupalo, iako ste zaslužili da kao pse to budete umlaćeni. Nadam se da to nije sporno? Dobili ste doduš možda bubotaka, dšno vam je oko lako zatvoreno, teme vam krvvari, a čini se da vam je i jedno rebro malčice ciknulo... najzad kroz kordon razjarenog naroda ne može se prolaziti kao kroz venčani špalir... ali sve u svemu preživeli ste, a to nam je dovoljno za nastavak zabave...

G. MARTIN: (mrzovoljno) Što se tiče ZABAVE...

(ZABAVLJAČ UKLJUČUJE GRAMOFON). ATMOSFERA MITINGA. ŽAGOR SVETINE. REVOLUCIONARNE PESME. S VREMENA NA VREME PAROLE PRAĆENE BURNIM KLIČANJEM: "ŽIVELA REVOLUCIJA", "ŽIVEO SAVEZ RADNIKA I SELJAKA", "DOLE PRODANA BURŽOAZIJA". KROZ ŽAGOR SE PROBIA LUPA KUNĐAKA O STO.

PRVI GLAS: (URLA) MIR! TIŠINA LJUDI MAJKU MU!... DRUGOVI! PASJI SINOVI!... JESMO LI REVOLUCIONARI ILI MARVA! (AUDITORI) SE SMIRI! I ŠTA JE OVO, DRUGOVI? MITING ILI KUPLERAJ! (TIŠINA) OTVARAM JAVNU KONFERENCIJU ZA LIKVIDACIJU IMOVINE NARODNOG NEPRIJATELJA ALBERTA... (BUKA, UZVICI: "SMRT ALBERTU! SMRT

IZDANJNICIMA) I DA MI NIKO NIŠTA NIJE TAK'O DOK MU SE NE DADNE, I
OVDE NE DOKAŽE DA MU TO TREBA! KO SE UHVATI U KRADI BIĆE
STRELAN! A ŠAD EVO INVENTARA!...

GLAS ŽENE: SEDAMNAJEST PERSIJSKIH ČILIMA RAZNIH... DEVET
SEDMOKRAKIH VENECIJANSKIH POLILEJA... POSTELJA SA BALDA...
BALDA...

PRVI GLAS: BALDAMINOM...

GLAS ŽENE: SA BALDAMINOM... PET SALONSKIH GARNITURA... TRI
BUDO... BUDO...

PRVI GLAS: BUDOARA, DODAVOLJA! (GRAMOFON SE UTIŠA, ŠAD SE
NABRAJANJE ČUJE U DRUGOM PLANU)

G. MARTIN: Šta militz, gospodinž Maks, šta će biti sa mnom?

ZABAVLJAČ: Pa, kao i uvijek, programiranje su tri mogućnosti. Možete biti
likvidirani, u tri varijante, razume se, posle suda, pre suda... i bez suda,
linčom, čini mi se. Zatim, mogu vas kazniti dugogodišnjim zatočeništvom, s
tim da se iz očajanja sami ubijate, da umrete od iscrpljenosti za vreme
robije, ili da umrete kasnije od posledica robijanja... i najzad, dabome,
mogu vas i na slobodu pustiti...

G. MARTIN: Pa to bi bilo pravedno. Ja sam umetnik, nisam političar!

ZABAVLJAČ: Podrazumeva se da bi ostatak života proveli slikajući
prizore iz revolucionarnog života... Slike borbe i izgradnje...

G. MARTIN: Nikada! Ja sam slikar sunčevih izlazaka i ja...

ZABAVLJAČ: Baš ste mi vi, g. Martine neko veliko zakralo. Tek što ste
glavu spasli, a već joj nos dižete! Ta, ne brinite, slikaćete te svoje dronjave
izlasku koliko vas je volja... Naravno, sunce će sada morati biti crveno i
kompaktno, moraće zračiti zrakama revolucionarnog optimizma... U prvom
planu, eventualno, doerćaćete čile masu u stroju, lepršajuće zastave u
stroju, moćne traktore u stroju, zemljanu brazdu u stroju, dimnjake u
stroju, streljačke strojeve u stroju... Ukratko, nezadrživi hod progresa, hod
u budućnost!

G. MARTIN: (snuždeno) Žao mi je, sve i kada bih htelo, ja to ne umem.

ZABAVLJAČ: Ne umete nacrtati muskuloznog radnika kako korača!

G. MARTIN: To bih još i umeo, nego ne znam ga nacrtati kako korača u bolju budućnost!

ZABAVLJAČ: Onda ćete ostati bez hljeba, gospodine. Bićete okrivljeni za insubordinaciju i neprijateljsku propagandu, možda čak i za zavjeru i špijunažu... Pazite se, čoveče, ovi se ljudi ne šale!...

PRVI GLAS: (PONOVNO SE ČUJE SCENA SA KONFERENCIJE. ŽAGOR) KOME TREBA ŠPORET SA PET RINGLI?

DRUGI GLAS: MENI!

GLASOVI: (U DIJALEKTU) ŠTA ĆE TI KAD SI SAMAC?... HOĆE ČOVEK KAFANU DA OTVORI, DA SE KAPITALIZUJE!... ZAR SMO SE ZATO BORILI!...

TREĆI GLAS: DRUGOVI, GOVORIM U IME TREĆE RANŽIRNE STANICE. NAŠA MENZA NEMA ŠPORET, KUVAMO NA KAZANU...

GLASOVI: ŠTA KOJEG DAVOLJA KUVATE, GLOGINJE!... SVE SE BOJIM DA SU ŽELJEZNIČARI GLADNI!...

PRVI GLAS: DRUGOVI!

GLASOVI: SNABDEVAJU SE ISPOD RUKA!... CRNOBERZIJANČE!...

PRVI GLAS: (LUPI KUNĐAKOM) TIŠINA, BOGA MU!... DRUGARICE PIŠI: ŠPORET MENZI ŽELJEZNIČARA (PROTESTI)... TIŠINA ILI ĆU PUCATI!

GLASOVI: JE LI TO TVOJE?!... DA TI NIJE OD OCA OSTALO!... JEBO TE ON! TO JE NARODNA IMOVINA!

G. MARTIN: Kakav narod, to je moja imovina!

ZABAVLJAČ: Umuknite!

PRVI GLAS: AKO SE NE ULJUDITE NIKO NEĆE NIŠTA DOBITI! (MIR) KREVET SA BALDASTINOM, TRI SA TRI...

GLASOVI: MENI!... MENI!... MENI!

PRVI GLAS: DOBIĆE GA KOME JE NAJNUŽNIJI!

ČETVRTI GLAS: JA IMAM BOLESNU ŽENU!

PETI GLAS: (ŽENSKI) TROJE MU DECE NA KAMENU LEŽE!

ŠESTI GLAS: A NAS JE OSMORO!

PRVI GLAS: IMA LI KO SA VIŠE DECE? PITAM POSLEDNJI PUT?
(UDARAC KUNĐAKOM) KREKET ZABRAĐENOJ ŽENI, SEDMI RED,
DEŠNO!

G. MARTIN: (uzbuđeno) Pa i kod njih se licitira!

ZABAVLJAČ: Razume se, g. Martine, samo je ovde moneta - BEDA! Dobija ko može da ponudi MANJE, a ne ko da VIŠE!

(KONFERENCIJA. ŽAGOR.)

PRVI GLAS: ŠTO SE TIČE ALBERTOVIH SLIKA, PREDLAŽEM DA SE
PREMAŽU, A PLATNA KAO POKLON NAŠEG OKRUGA DRUGOVIMA
SLIKARIMA U GRAD POŠALJU! (URNEBESNI PLJEŠAK)

G. MARTIN: (više) Zaustavite to! Pristajem! Pristajem!

ZABAVLJAČ: Na šta kog vraga! (zaustavlja gramofon)

G. MARTIN: Pristajem da saradujem sa novom vlašću! Pristajem na sve što
žele!... Slikaću radnike u stroju, traktore u stroju, zastave u stroju,
dimnjake u stroju! Samo nek ne diraju u moja platna!

ZABAVLJAČ: Eto vidite, Maksi, kad čujete našeg dragog g. Martina
postaje vam kristalno jasno zašto revolucije uspevaju gde god se
podignu... Buržuji su prosto sahnjili na drvetu istorije i valja ih samo
stresti...

G. MARTIN: Ja sam umetnik, i istorija me se ne tiče!

ZABAVLJAČ: Govnar ste vi, moj gospodine, govnar!

ZABAVLJAČICA: Ali, Maks, zaboga!

G. MARTIN: Pustite ga, gospodice, nek samo kaže šta misli!

ZABAVLJAČ: A što i da ne kažem? Ako ste mi kupili zabavu, niste mi
kupili i mišljenje...

G. MARTIN: Čudno, a ja uobražavao da ste vi uz tu fukaru...

ZABAVLJAČ: I jesam, dabome da jesam, samo ne moram za kovčigit! Ta bagra zagadi svaku idēju kojoj se privoli, privrženost da dokaže stalno bi da se u budućnost žuri, a kad na opasnim okukama istorije zaškripe, zaljuljaju se i pokolebaju točkovi revolucije, prvi iz voza iskaču!

G. MARTIN: A nisu li umetnici oduvek simpatisali sa promenom, nisu li je uvek navestavali, pripremali, podpirali?

ZABAVLJAČ: Sve dok do nje ne bi došlo, a onda bi joj sve što valja okrenulo leđa!

ZABAVLJAČICA: Šta mislite, gospodo, dok vodite englesku konverzaciju, prilika je da se nečim založimo?

G. MARTIN: Ja doduše tu revoluciju tek sada preživljavam, ali ako moram strojeve da slikam da bi revolucija pobedila, pod uslovom, naravno, da je odobravam, to još i razumem, ali ako te proklete strojeve moram da slikam i posle pobede, čitavog života da ih preslikavam, a da ne smem dočarati neki IZLAZAK SUNCA, pa i ako mi se to dozvoli, sunce uvek da bude crveno, mada je ISTINI zeleno, e onda ću se, dovraga... pa, ja ću se onda jednom morati pobuniti! Ja ću se morati zauzeti za svoju slobodu, zar ne?

ZABAVLJAČ: A kakvu vi to slobodu hoćete u razorenoj, demoliranoj, razjedinjenoj, gladnoj, goloj i bosoj zemlji?

G. MARTIN: Nikakvu - TADA, razume se. Ta nisam ni ja nedotupovan, ali kasnije kad se zemlja podigne, ujedini, nahrani...

ZABAVLJAČ: Pa tek kad moćni postanemo, svet će nam o glavi raditi: bićemo opkoljeni intervencionistima, naseljeni špijunima i saboterima, kljukani neprijateljskom propagandom! Kakva sloboda u ždreću tigra?!

G. MARTIN: Nikakva TADA, razume se... ali kasnije kad se zemlja opet sa svetom izmiri...

ZABAVLJAČ: Onda će, uviđajući da spolja pomoći nema, klasni neprijatelj dići glavu. Moraćemo da se borimo protiv izdajničkog činovništva, ravnodušnog seljaštva, kolozbljive inteligencije, nesvesnog proletarijata, a

o buržujima da i ne gov[^]rim. Pa kakva je to sloboda moguća sa tigrom u trbuhu?!

G. MARTIN. Nikakva T[^]Đ[^], razume se, ali kasnije kad se zemlja... Ćma šta ja tu pričam, pa mi tako možemo do sudnjeg dana da se natežemo! I najzad, šta me se tiče sloboda, ja branim svoje slike, razumete li? U ta platna ja sam utrošio 40 godina, najboljih godina života, i nikakvoj kopilanskoj istoriji ne dopuštam da mi ih otme! Naslikao sam preko tri stotine IZLAZAKA SUNCA, svaki mi je mesec nekim IZLAZKOM obeležjen, i samo se po njemu prepoznaje, pa ako pustim da mi slike premažu, kako će se znati da sam živio, da je neki Ćlbert uopšte postojao?! Proći ću bez traga, bez rovaša... kao dim, varka, magla... kao otisak u vodi... Ja ne spasavam sebe, gospodine Maks, ja spasavam umetnost!

ZABAVLJAČ: Izgovor! Ćlbi! Mimikrija! Maskarada!

G. MARTIN: Ć ako baš hoćete... i nešto drugo imam u vidu...

ZABAVLJAČ: Neku podvalu, verovatno?... Kao sa tastom?

G. MARTIN: Neka, slikaću ja taj optimistički drčk, te njihove strojeve i zastave u maršu, i te muskulozne graditelje srće zablenu u budućnost, i moja će sunca biti najervenija od svih ervenih sunca koja su ikada bojena, ali i to ludilo moraće jednom da prođe, i umetnost sebi da se vrati... Ć pa ja ću tome biti kvasac, gospodine! (sa zanosom). Moji će strojevi sve više biti umetnički, a sve manje istorijski, rasturaće se, razbijati, razvejavati kolone, a dotad bezlična i bezdušna lica ponovo će uzimati svoje prave i neponovljive izraze... Oćajanje, nada, ludilo, nećpokojećstvo, sumnja i strast kao lava će se probiti kroz debeleć prećmazu i razmazu optimizma... i ervena sunca postajaće sve bleća, da, sve bleća, da opet zasijaju ZELŠOM BOJOM MOG ĆETINJEĆTV[^]!

ZABAVLJAĆIĆ[^]: (zapljeska) Bravo, Bravo, matori!

G. MARTIN. (u zanosu) Kakva korist od toga da se držim nećpokoljećljivo, hrabro, verno, postojano, šta umetnost ima od mog stava? Umetnost dobija samo moje slike! Za stotinu godina niko nećće pitati kakav sam bio, nego kako sam slikao! Zato slike hoću da saćuvam!

ZABAVLJAĆ: U podrumu, prećpostavljam.

G. MARTIN: U podrumu, na tavanu, svjedlyno, samo da su na suvom...

ZABAVLJAČ: Pa dobro, 'ajmo da vidimo jeste li u tome uspjeli...

G. MARTIN: (čita) "U Prvoj godini Revolucije Albert priređuje ambulantanu izložbu po fabrikama i kolhozima pod parolom "SVAKOME PREMA POTREBI, OD SVAKOGA PREMA MOĆI"; u Drugoj postaje laurzat Vjelike državne nagrade; u Trećoj priređuje retrospektivu pod nazivom "CRVENO SUNCE BUDUĆNOSTI"; u Četvrtoj je primljen u Akademiju umjetnosti i oblikovan, a u Petoj"...

ZABAVLJAČ: To šta je! Šta ste stali?

ZABAVLJAČICA: "U Petoj godini Revolucije Albert je uhapšen."

ZABAVLJAČ: Šta sam rekao?! I zar ste mislili da niko neće primjetiti kako se vaši strojevi razdešavaju, kako se sve opušta, mlitavi... blędi . . .

G. MARTIN: (tupo) Bolnica, ludnica, tamnica... Toliki trud i uvijek samo bolnica ili ludnica ili tamnica...

ZABAVLJAČICA: Ali vi još niste osuđeni, g. Martin! Možda je to greška, možda ćete se opravdati...

ZABAVLJAČ: Kakva greška kad nam je sam priznao subverziju!

(UKLJUČUJE TRAMOFON). ŠUM GRAMOFONSKJE IGLE.

ALBERT: (UZBUĐENO) JA PROTESTUJEM, GRAĐANINE ISLEDNIČE, NAJENERGIČNIJE PROTESTUJEM!

ISLEDNIK: NAJPRE, SMIRITE SE. SEDITE. ODHANITE. ZAPALITE... TAKO. ŠAD MI RECITE ŠTA VAS BOLE?

ALBERT: CELO Telo ME BOLE, ŠDANK ROŠČICA! ŠA MNOM SE POSTUPA KAO ŠA ŽIVOTINJOM! JA ŠAM PROSTO ŠA ULICE UZET, KIDNAPOVAN! SVE MI JE ODUZETO, SVE, SVE, ČAK I KAJIŠ...

PANTALONE RUKAMA MORAM PRIDRŽAVATI!... ŽIVIM U KRLETKI U KOJOJ NE MOGU NI STAJATI, NI LEŽATI, NI SEDETI! ČUĆIM KAO PAS! ONI TO ZOVU ČUĆAVCEM! NE DOPUŠTA MI SE DA SPAVAM, ČIM USNIM POLIVAJU ME LEDENOM VODOM! I TAKO VEG MESEC DANNA! MESEC DANNA ČAMIM, A DA ME NIKO NIJE SASLUŠAO!

ISLEĐNIK: (PLANE) KAKO? NEMOGUĆE? TO JE ZABUNTA! VI STE ZAMENJENI! ALBERT JE ČESTO IME. ZAMENILI SU VAS S NEKIM GADOM. KRIMINALNEM. NEOPROSTIVO. IZVIDIĆU! KAZNIĆU! ČUDO ĆU NAČINITI! (NAGLO S ASVIM MIRNO) OVO JE SLIKARKA BRASOVAN. POZNAJETE LI JE?

ALBERT: ONA JE MOJA NAJBOLJA UČENICA.

ISLEĐNIK: IMATE LI POVERENJA U NJEN SUD?

ALBERT: NARAVNO. JA SAM GA IZGRADIVAO.

ISLEĐNIK: IZVRŠNO. ŠAD, JE LI OVA SLIKA NA STOLU VAŠA?

ALBERT: TO JE MOJ "IZLAZAK SUNCA I RADNIKA" ... IZ PRVE GODINE.

ISLEĐNIK: DOBRO. A OVO?

ALBERT: TO JE TAKOĐE... "IZLAZAK SUNCA I RADNIKA" ...

ISLEĐNIK: ALI IZ PETE GODINE.

ALBERT: TAKO JE. VI SE IZGLEĐA RAZUMETE U SLIKARSTVO?

ISLEĐNIK: U SVAŠTA SE MI RAZUMEMO... PRIMEĆUJETE LI RAZLIKU?

ZABAVLJAČICA: Evo, čovek se u stvar razume, sve će biti u redu, sve će biti u najboljem redu...

ZABAVLJAČ: Đaj bože, ali sumnjam.

ISLEĐNIK: ĐAKLE? (NEMA ODGOVORA) ĐRUGARICE BRASOVAN?

SLIKARKA: (LEDENO, NEUTRALNO) ĐRUGA SLIKA U OĐNOSU NA PRVU POKAZUJE ZNAČAJNO OPADANJE REVOLUCIONARNOG ZANOSA, U BROJKAMA IZRAĐENO ZA OKO TRĐESET PROCENATA. PREDVODNIK STROJA TE ŠUMORNA, ĐEMORALIZATORSKA INDIVIDUA.

ALBERT: ALI, GOSPOĐICE, ĐA VI STE MI NA NJOJ POMAĐALI...

ISLEĐNIK: (ZAUĐLA) GAĐE, ZLOTVORE! UŠTVO! UMUKNI! UŠTAJ! RUKU NA LEDA! GLAVU ĐOLE! NA KOLENA PRED NARODNOM VLAŠĆU!...

ŠUMORAN, ĐAKLE. VOĐA ĐA ŠUMORAN! ĐANAS ONI! ŠUTRA ONI IZA NJEĐA! ZA NEKOLIKO GODINA ĆEO ĆE STROJ IZGLEĐATI KAO ĐA IĐE

NA KLANICU!... SLIKARKA: STROJ VIŠE NIJE ZBIJEN. NIJE MERENO, ALI JE RAZMAK IZMEĐU FIGURA POVEĆAN NAJMANJE ZA POLA MILIMETRA... TREBA LI MERITI? NE? DOBRO... POKRETI SU NEUJEDNAČENI...

ISLEDNIK: ANARTIJA DAKLE! SVAKO TERJA SVOJE, SVAKO NA SVOTU STRANU VUČE...

SLIKARKA: IZ SLIKE ZRAČI BEZNADEŽNOST, IZ POZADINE KROZ JARKE BOJE NAŠE STVARNOSTI PROBIJA SE SLIKA NEKE TUĐE, MRAČNE STVARNOSTI, A I SUNCE JE BLEDE, GOTOVO RUŽIČASTO!

ALBERT: (OČAJNO) PA TO STE MI VI SAVETOVALI! REKLI STE DA JE I NAŠA BUDUĆNOST RUŽIČASTA!

ISLEDNIK: ALI NE I TVOJA, BITANGO! (UDARCI, JAUCI, KRŠ) NE VERUJEŠ, ROVARIŠ, ZAGADUJEŠ, SABOTIRAŠ!... ZA KOGA? GOVORI! (UDARCI, JAUCI, KRŠ) REKAO SI DA SI SVOJE STARE SLIKE UNIŠTIO, DA IH VIŠE NEMA, A MI IH U PODRUMU NAŠLI! NEMA IH, DAKLE, A?!

ALBERT: PA I NEMA. NIKO IH NE GLEDA! SLIKA NE POSTOJI DOK JE NEKO NE UGLEDA...

ISLEDNIK: E PA NI TEBE VIŠE NEMA DA BUDE! SMRVIĆEMO TE! STRVA TI SE NE ZNATI! (UDARCI, JAUCI, KRŠ)

ZABAVLJAČICA: (utšava gramofon koji se sad čuje iz pozadine: udarci, jauci, krš) Vi kao da i ne osjećate da vas oni ləmaju...

G. MARTIN: (tupo) Svejedno mi je, sad mi je zbilja sve svejedno.

ZABAVLJAČ: Prirodno, ovdje naimę piše da je posle Albertovog hapšenja njegova porodica izbačena na ulicu i da su im oduzeti bonovi za ishranu...

ZABAVLJAČ: Ali uvijek ima dobrih ljudi koji će pomoći, prehraniti...

ZABAVLJAČ: Ovdje piše da su ih svi prijatelji napustili i da su nęko vremę živęli od otpadaka sa đubrišta... Na sreću žena je uskoro uhapšena, a deca poslata u popravilište. Ima dakle boga!

ZABAVLJAČICA: (gasi gramofon) Jadni, jadni Jerzmija... Maks, ne bismo li mogli da mu pomognemo?

ZABAVLJAČ: Mislim da ne vredi. S ove se pozicije u svim pravcima ide u sunovrat... Eventualno bi možda mogli da povzdemo postupak za REHABILITACIJU!

ZABAVLJAČICA: Sjajno! Gore glavu g. Martin! Izdržaćete desetak godina u nekom logoru, možda ćete moći i da ertate, a šta je to deset godina, zimaleto, zimaleto i bićete opet napolju, slobodni i rehabilitovani...

ZABAVLJAČ: Nažalost, rehabilitacija se daje samo posmrtno.

ZABAVLJAČICA: Onda, jedino što mogu to je da mu skuvam čaj. (Odlazi.)

ZABAVLJAČ: Tako izgleda. A mi bi u međuvremenu mogli da vidimo vaš kraj, hoćemo li?

G. MARTIN: (ravnodušno) Kako hoćete, meni je sve ravno...

(PUŠTA APARATURU) ŠUM GRAMOFONSKE IGLE. UDALJENI KRIKOVI PETLA. TRUPKANJE VOJNIKA U PRIBLIŽAVANJU. KASNIJE ODGOVARAJUĆI ZVUCI.

KOMANDIR: VOD STOJ! NA MESTU VOLJNO; NEKA ISTUPI OSUĐENIK ALBERT... OSUĐENIČE ALBERTE, VAŠA MOLBA ZA POMILOVANJE JE ODBIJENA, KAZNA STRELJANJEM BIĆE IZVRŠENA ODMAH. IMATE LI ŠTO REĆI?!... PRIPREMITE OSUĐENIKA! VOD NAPRED MARŠ!... VOD STOJ! VOD U VRSTU PO JEDANI!... VOD MIRNO!... NIŠANI... PALI! (PLOTUN)

G. MARTIN: (sasvim mirno) Dakle, koliko?

ZABAVLJAČ: Šta koliko? Sati? Vojnika? Rana?

G. MARTIN: Znaté vi dobro šta!

ZABAVLJAČ: Pa, rećimo... 1000?

G. MARTIN: Šaša asistentkinja je pristala na 750!

ZABAVLJAČ: Ovdé se radi o glavi, gospodine!

G. MARTIN: (značajno) Imate pravo, o glavi se radi. Dobro. Evo!

(Zabavljačica se vraca sa čajem.)

ZABAVLJAČICA: Šta je bilo, šta su mu radili... Kako je prošao?

ZABAVLJAČ: Opravdao se.

ZABAVLJAČICA - Przdoszcála sam, vzliki je mućkaroš naš Jerzmija! Ali mi je ipak milo... Ali zvo i čaja da proslavimo...

ZABAVLJAČ: (čita) "Slavni Albert se odrzkao buržoaskih przdrasuda i spalio sva svoja przdrzvolucionarna platna. On nzumorno slika u novom duhu koga uzdiže do monumentalnz prostotz..." Šta? Crta, erta, ertica, gotova je glavica?

G. MARTIN: (nzsuvisto) U razorznoj dzmoliranoj, razjzdinjenoj...

ZABAVLJAČ: (čita) "On postaje Državni slikar broj jzdan, Ministar za kulturu i zvanični portretist Vzlikog vođz..."

ZABAVLJAČICA: Oh, odz nam Martin visoko!

ZABAVLJAČ: Slušaj sad ovo! (čita) "Albert izvodi na sud grupu slikara - MEĐU NJIMAI I NJEĐOVU NAJBOLJU UČENICU koja je pokušala da u umztnost unzsz nzšto višz slobodz izraza..." E pa, Martinz, vi ga baš przteraste!

G. MARTIN: (zvonko, autoritativno) Ali kakvu to slobodu hoćz oni u razorznoj, dzmoliranoj, razjzdinjenoj, goloj i bosoj zemlji... i dok klasni neprijatelj diže glavu...

ZABAVLJAČICA: Čzkajtz malo, a šta stz pa vi?!

G. MARTIN: Radnik, razumz se, otac mi je bio mztalski radnik a moja je nzsrećna, kinjena i unižavana mati, služila kod nekog vzlzindustrijalca piva...

ZABAVLJAČ: Jesi li ga čula, Maksi, pa on je nzverzovatan!

ZABAVLJAČICA: Đaklz, stvarno... ovakvog dupzlicea još nisam srzla!

G. MARTIN: (kao navijen) Bio je to težak život... štrajkovi, ilzgalan rad, radnička samopomoć, agitacija, hapšznje, przmlaćivanja u policiji... a zatim, dabomz, robije...

ZABAVLJAČ: Ala vi kurvinski lažzetz! Pa VAIŠ otac je bio taj pivar, osnovni kapital dzset miliona, a mati vam je...

ZABAVLJAČICA: (mazio) Osim ženi, jamačno. Ženi morate vjerovati. To je običaj, zar ne? (Tepla mu, milujući ga)

G. MARTIN: Dobro, de - ženi vjerujem.

ZABAVLJAČICA: (trijumfalno) A baš ona vas je izdala!

G. MARTIN: Izdala? Zašto? Kako? Morate kazati zašto i kako?!

ZABAVLJAČICA: (zbunjeno) Maks! 5anija

ZABAVLJAČ: Priznajte Martine, da ste namjeravali da se dokopate apsolutne vlasti u državi?

G. MARTIN: Pa ja sam vlast imao...

ZABAVLJAČ: Ali ne APSOLUTNU. Dělili ste je, a iznad svih vas stajao je ON, kao mora, kao izazov... Sanjali ste da ga smaknete i zamjenite. To je tipično, neizbježno, nužno...

G. MARTIN: Pa, ako baš hoćete - i jesam.

ZABAVLJAČ: Ali ste za svoj naum morali naći saveznika, morali ste sa njim vršiti izvrsne pripreme, dogovarati se, konspirirati...

G. MARTIN: Sve je to bilo zakamufilirano drugarskim štedeljka.

ZABAVLJAČ: (lukavo) Pametno. Štedeljka u vašoj kući jamačno?

G. MARTIN: Naravno. Tu sam bio najbezbedniji.

ZABAVLJAČ: (radosno) E, tu ste pogrešili, Martine. Žena vam je podmetnula tajni mikrofon.

ZABAVLJAČICA: Alal ti vera, Maks, sad je najebao...

G. MARTIN: (zbunjeno) Mikrofon?

ZABAVLJAČICA: Jeste mikrofon, mikrofon. Svaka je reč zabeležena...

G. MARTIN: Ali, draga gospodice, ja pre sastanka uvek prutresem sobu. Zar mislite da sam ja do takve moći dospelo najivnošću? Ukratko, mikrofon je otkriven, a moja zlatna ženica otpravljena u logor... Marš! Marš!

ZABAVLJAČ: I prema zakonima o kolektivnoj odgovornosti, po kojima svi članovi porodice odgovaraju za krivicu svakog člana - vas su smenili sa položaja...

ZABAVLJAČICA: Uhapsili!

ZABAVLJAČ: Zlostavljali na saslušanjima.

ZABAVLJAČICA: Na priznanje naterali.

ZABAVLJAČ: Na smrt osudili.

ZABAVLJAČICA: I streljali! Streljali... u zoru!

G. MARTIN: (cerekla se) Glupost! To uopšte nije TIPIČNO. Tipično je da dobijem nagradu što sam prijavio sopstvenu ženu - i ja sam je dobio. Postao sam Vođa zamjenik.

ZABAVLJAČICA: Maks, idiotiče!

ZABAVLJAČ: To sa ženom je bila tvoja genijalna ideja... Trznutak, g. Martine, jel' vi ono spaliste svoje slike?

G. MARTIN: Naravno. To me je i izbacilo na površinu. Stara umetnost je bila odbačena i...

ZABAVLJAČ: E tu ste načinili fatalnu grešku. Vođa je naimz održao govor.

G. MARTIN: Kakav sad govor? Pa većinu njegovih govora JA sam pisao.

ZABAVLJAČ: Ovaj sigurno niste. Jer, vođa vam, dragi moj doglavniče, više nije verovao. Uostalom, koji to vođa ima poverenja u svoju desnu ruku? Zato je održao govor...

G. MARTIN: (nervozno) Ma, kakav govor? Recite već jednom. Kakav govor?!

ZABAVLJAČ: Vođa je promenio KURS, stara je umetnost opet priznata i proglašena uzorom.

G. MARTIN: (zatečen) Ali to je nemoguće... čekajte, pa do juče...

ZABAVLJAČ: Za one koji poseduju moć sve je moguće, i tome nema prigovora ni sa glедиšta stvarnosti ni sa glедиšta pravila ove naše igre...

G. MARTIN: Pa dobro, mogu ja da plivam i tom strujom. Ja imam pržko tristotine radova...

ZABAVLJAČ: Ali ste ih spalili, Martine. Blago narodno ste uništili i glava zbog toga ima da vam leti... Leteće vam, doduše, iz drugih razloga, svi to znamo... ali nama je svejedvo... SAMO DA LETI... Puštaj gramofon, Maks!

G. MARTIN. Ne dopuštam!

ZABAVLJAČ: (hrvče se sa Martinom) Samo ga puštaj! A za našeg Martina ja ću se pobrinuti...

G. MARTIN: To je nasilje! Zavrta? Zavrta!

(ONA UKLJUČUJE APARATURU. ŠUM GRAMOFONSKE PLOČE. REPETICIJA.

ALBERT: (UZBUĐENO) JA PROTESTUJEM, GRAĐANINE ISLEDNIČE, NAJENERGIČNIJE PROTESTUJEM!

ISLEDNIK: NAJPRE SE SMIRITE. SE^ DITE. ODHANITE. ZAPALITE. TAKO... ŠAD MI RECITE ŠTA VAS BOLE?

ALBERT: CELO TELO ME BOLE. SVAKA KOŠČICA. SA MNOM SE POSTUPA KAO SA ŽIVOTINJOM, JA SAM PROSTO SA ULICE UZET. KIDNAPOVAN. SVE MI JE ODUZETO, SVE, ČAK I KAIŠ...

G. MARTIN: (otima se, lom, stenjanje, uzvici) Nisu PIŠTOLJ. Pištolj budale nisu našle!

ZABAVLJAČ: Ali to je neregularno, gospodine, vi nemate pravo da se uplićete i menjate tok, to je neregularno!

G. MARTIN: (ledeno) Za onog koji drži mo)\, vlast, pištolj, nema ništa neregularno. Miči se od toga gramofona. (gasi ga) I stanite uza zid. I ti droljo! Uza zid kad kažem!

ZABAVLJAČICA: (Staje uza zid) Znam da je to sve igra, ali ipak sklonite taj pištolj! Može slučajno i opaliti...

G. MARTIN: O, opalio je on već jednom. Iz njega sam, naime, ubio tasta. Kao što je ovaj dripac Maks ispravno naslutio, to sam zakamuflirao srčanim udarom...

ZABAVLJAČ: (kiselu se smjeje) Ta 'ajtz, kako se rupa od metka može zakamufirati?!

G. MARTIN: Strugotinom, naivčino, strugotinom! Ko moć ima, svz može! - I srce strugotinom da vam napuni, pa da ne osjetite!...

ZABAVLJAČ: (beži) Ali, gospodine Martinz!

ZABAVLJAČICA: (beži) Dragi čika Martinz!

G. MARTIN: (urla) Pogotovu sad kad sam najzad PRVI... PRVI I JEĐINI... Svz ću strugotinom zapušiti, svaku rupu... samo li je vidim!... Napraviću nov svz od strugotina! Od piljevine i strugotine! Kao Strašilo! Svz kao veličanstveno Strašilo!... Za ptice, za ptice!

ZABAVLJAČ: (očajno) To sa tastom je bilo davno, i to je bila STVARNOST, gospodine, a ovo je mašta... igra... igra mašte... puka igra mašte...

ZABAVLJAČICA: (evileći) Znatz ono: A galra, A ga, E di, A ga U go... (Pucanj, krik, ona pada.)

ZABAVLJAČ: (užasnuto) Abu Šimbel... (Pucanj, krik i on pada) Oh, majku ti pokvarenu... govnersku!

(G. Martin odvlači leševu u vrt. Pauza. Ulazi GĐA MARTIN:)

GĐA MARTIN. Jeremija!... Jeremija!!... Jeremija!!!

G. MARTIN: Evo me draga, dolazim!... (ulazi sa ašovom u rukama.) Pa kako je bilo?

GĐA MARTIN: Kao i uvijek. Oplevila sam travu sa tatinog groba. A ti si, vidim, radio u bašti?

G. MARTIN: O, malo sam ruže okopavao. Imaćeš lepze ruže za tatin grob.

GĐA MARTIN: (svlači se) To je stvarno drago od tebe. I tvoji gosti su otišli?

G. MARTIN: Oh, jesu, otišli su...

GĐA MARTIN: Simpatični neki ljudi, nisu li?

G. MARTIN: Oh, vzoma. Zaista. Silno smo se zabavljali.

GDŃ MARTIN: Baš mi je drago... Ń gramofon su izgleda zaboravili. Kakva im je to ploča? "ŹIVOT PRŃŠŪME" ... "ZVERI IZLAZE NA POJILŃO"... Oni imaju tako nezobičan naćin zabavljanja, zar ne, dragi...

G. MARTIN: Jeste, draga, sasvim nezobičan.

GDŃ MARTIN: Ţa pustim ploću?

G. MARTIN: Pusti je, naravno... Špremio sam ćaj... MoŹemo je slušati uz ćaj.

UKLJUĆŪJE APŃRATURŪ. ŐUM GRAMOFONSKŪ IGLE. ZATIM SE ĆŪJU URLANJA I KRICI DIVLJIH ŹIVOTINJA, I TO KŃO ZVUĆNA KULISA OSTAJE DO KRŃJA FINALNOG DIJALOGŃA IZMEĢU ŠUPRUŹNIKA MARTIN. ONI SU ZA ŠTOLŃOM, JEDŪ.

GDŃ MARTIN: Još jednu kockicu šććera, dragi?

G. MARTIN: Ne, hvala, draga... radije jednu kašićicu mleka...

GDŃ MARTIN: Ń meni dodaj jednu krišćicu limuna, dragi.

G. MARTIN. Izvoli, draga...

GDŃ MARTIN: Oh, hvala dragi...

Kraj